

Bibliografie van Dr. A.H. de Hartog (1869-1938)

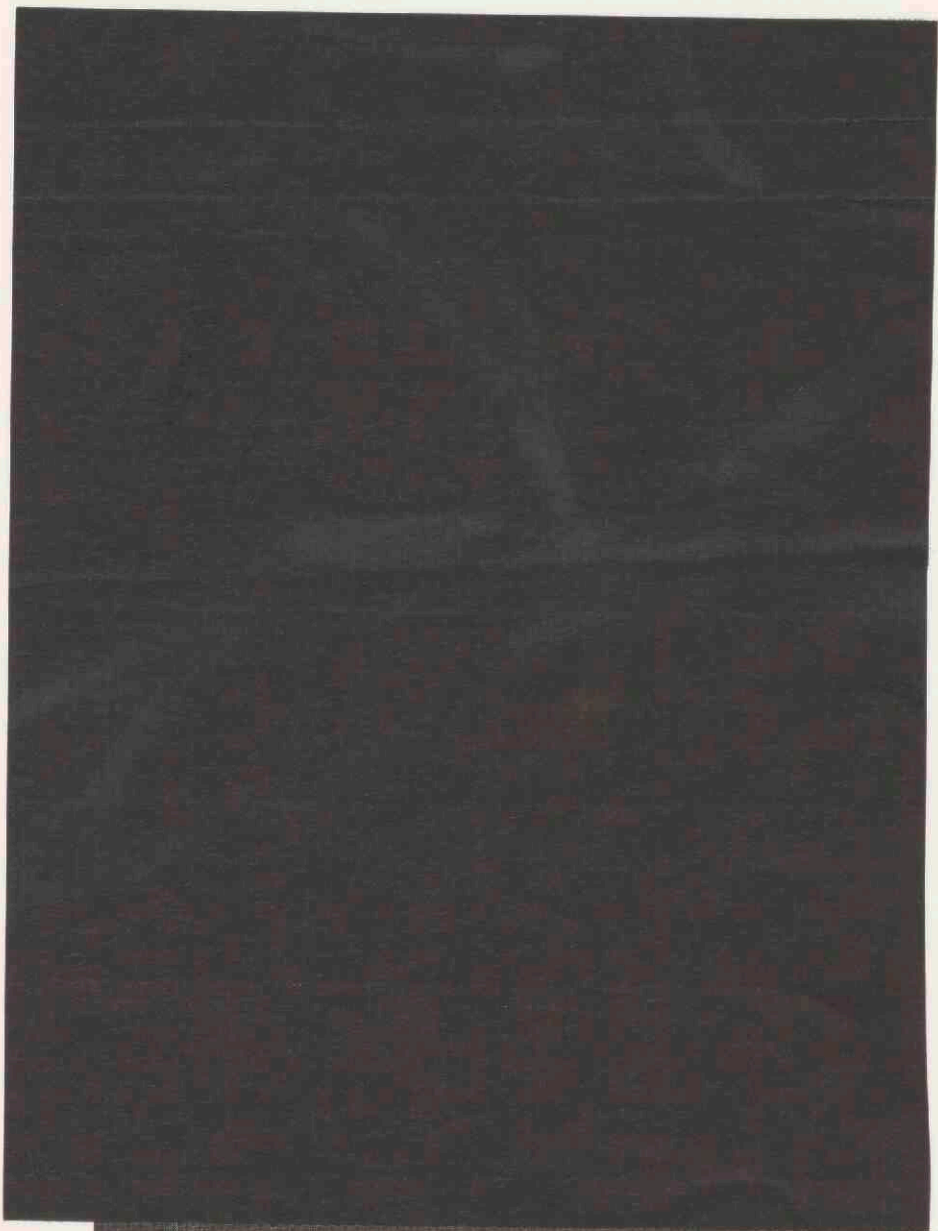
<https://hdl.handle.net/1874/420540>

Bibliografie van
Dr. A.H. de Hartog
(1869-1938)

Hss. Lees

U 61

Bibliografie A.H. de Hartog

SECRET

UNCLASSIFIED
DATE 08/11/03 BY [illegible]

knogo

AB-HSS: LL 61

BIBLIOGRAFIE VAN DR. A.H. DE HARTOG (1869-1938)

samengesteld door J.N. IJkel

met een biografische schets door O.J. de Jong

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT

Utrecht
Bibliotheek der Rijksuniversiteit
1988

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1914 3282

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Ijkel, J.N.

Bibliografie van Dr. A.H. de Hartog (1869-1938) / samengest. door J.N. Ijkel ; met een biografische schets door O.J. de Jong. – Utrecht : Bibliotheek der Rijksuniversiteit. – Ill. – (Utrechtse bibliografische reeks ; 1)
ISBN 90-6701-006-5

SISO 230.1 UDC 929 Hartog, A.H. de+23/28(01)

Trefw.: theologie ; bibliografieën / Hartog, A.H. de ; levensbeschrijvingen.

Utrechtse bibliografische reeks, 1

Deze bibliografie is verkrijgbaar bij:
Universiteitsbibliotheek
Wittevrouwenstraat 7-11
Postbus 16007
3500 DA Utrecht

copyright Bibliotheek der Rijksuniversiteit Utrecht, 1988

Niets uit de uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	blz. 7
A.H. de Hartog. Een schets naar foto's	blz. 9
Verantwoording bibliografie	blz. 17
Bibliografie A.H. de Hartog	blz. 18
Literatuur over A.H. de Hartog	blz. 51
Archivalia A. H. de Hartog	blz. 57
Publikaties van J.L.G. de Hartog-Meyjes	blz. 60
Archivalia J.L.G. de Hartog-Meyjes	blz. 63

1. The first part of the paper discusses the general theory of the firm, focusing on the relationship between the firm's production function and its cost function. It is shown that the firm's cost function is derived from its production function and its input prices.

2. The second part of the paper discusses the firm's profit function, which is derived from its cost function and its revenue function. It is shown that the firm's profit function is derived from its cost function and its revenue function.

3. The third part of the paper discusses the firm's supply function, which is derived from its profit function and its input prices. It is shown that the firm's supply function is derived from its profit function and its input prices.

APPENDIX A: THE FIRM'S PRODUCTION FUNCTION

The firm's production function is defined as the relationship between the firm's inputs and its output. It is assumed that the firm's production function is concave to the origin and that it is homogeneous of degree one.

APPENDIX B: THE FIRM'S COST FUNCTION

The firm's cost function is defined as the minimum cost of producing a given level of output. It is shown that the firm's cost function is derived from its production function and its input prices.

WOORD VOORAF

In het midden van de jaren zeventig rijpte bij familieleden en vrienden van prof. dr. A.H. de Hartog, verenigd in de Dr. A.H. de Hartog-stichting, het plan de schriftelijke neerslag van zijn werk in boeken, brochures, tijdschriften e.d. bijeen te brengen en voor wetenschappelijke bestudering te ontsluiten.

Dr. A.H. de Hartog (1869-1938) studeerde indertijd theologie aan de Utrechtse universiteit, promoveerde daar in 1903 en werd in 1926 te Utrecht bijzonder hoogleraar.

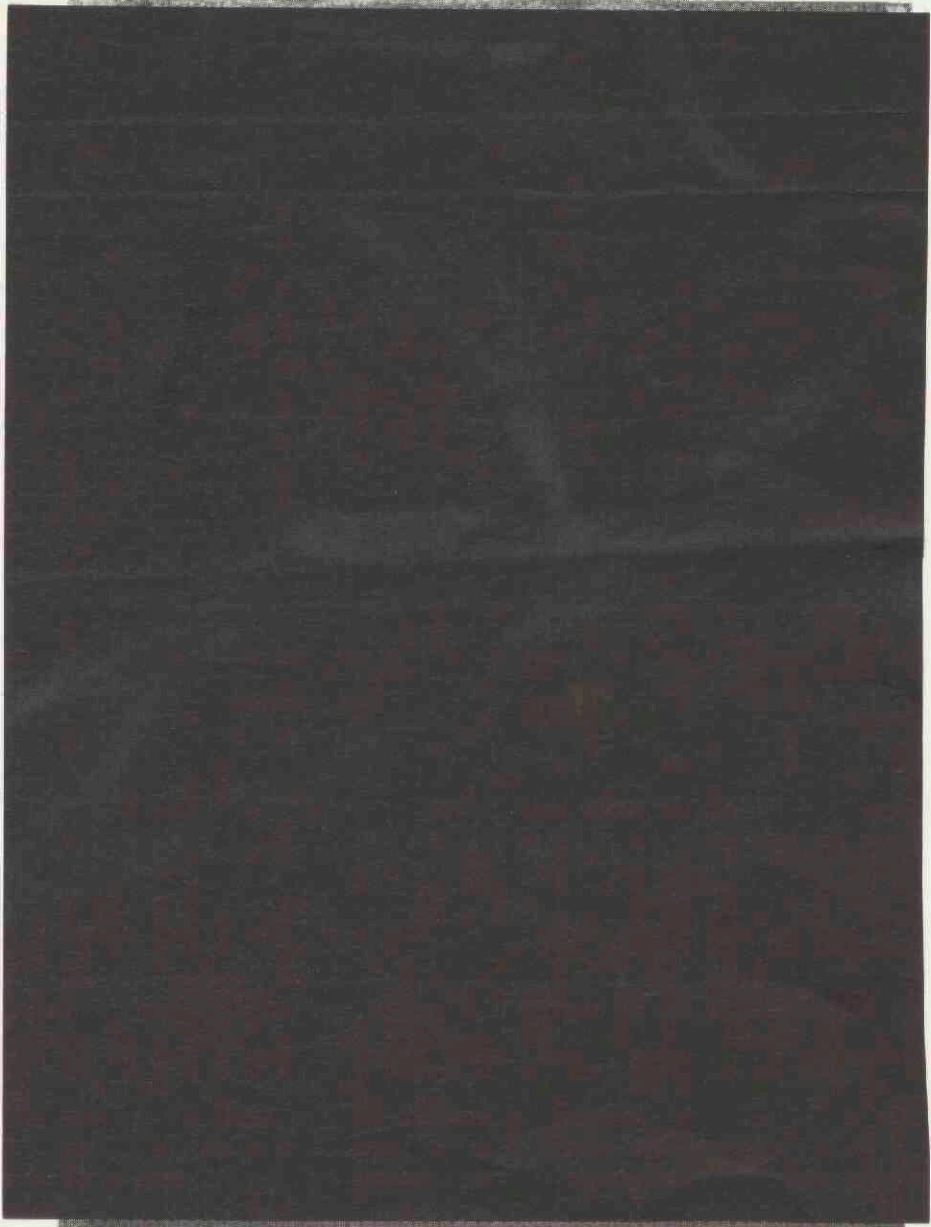
Voor de uitvoering van dit plan nam de theologisch adviseur van de stichting, ds. V.E. Schaefer, contact op met prof. dr. O.J. de Jong, die op zijn beurt de medewerking vroeg en verkreeg van dr. D. Grosheide, toentertijd bibliothecaris van de Rijksuniversiteit. Het beschikbare materiaal, zowel gedrukte werken, manuscripten als archivalia, werd aan de universiteitsbibliotheek geschonken. De bibliotheek nam op zich een bibliografie van het oeuvre van De Hartog samen te stellen. Drs. J.N. Ijkel werd met deze taak belast, terwijl prof. dr. O.J. de Jong de biografische inleiding op de bibliografie verzorgde.

Door verschillende oorzaken heeft het aanmerkelijk meer tijd gevergd dan wenselijk was, voordat het tot uitgave kon komen. Onder meer de wens om deze uitgave op te nemen in een reeks bibliografische publikaties bracht met zich mee dat meer voorbereidingstijd nodig was. Deze wens werd ingegeven door het besef, dat regelmatig bibliografisch onderzoek wordt verricht, waarvan het resultaat het verdient gepubliceerd te worden. Deze bibliografie 'De Hartog' maakt nu deel uit van de 'Utrechtse bibliografische reeks'.

De Dr. A.H. de Hartog-stichting maakte deze eerste uitgave financieel mogelijk.

Moge deze bibliografie dienstbaar zijn aan het onderzoek van het erfgoed van deze unieke predikant-geleerde.

ir. P. Bongers,
wnd. bibliothecaris der RUU

Prof. dr. A.H. de Hartog naar een ets van Karl Bauer

A.H. DE HARTOG. Een schets naar foto's.

"hoe snel vergeten wij óók hetgeen
zo ver boven de middelmaat uitstak"

K.H. Miskotte¹

Kort voor zijn zilveren predikantsjubileum ontving De Hartog een portret dat de duitse kunstenaar Karl Bauer van hem enkel naar foto's had gemaakt. Hij was er erg mee ingenomen en prees het aan, toen hij voor dat jubileum door M.H. Brusse werd geïnterviewd. Naïef als hij was, vertelde hij er stralend bij dat diezelfde Bauer ook zulke portretten van Beethoven, Bismarck en Schopenhauer had gemaakt. Het verbaasde hem eigenlijk niet dat de uitbeelder van zulke genieën ook hem goed had getroffen - het omgekeerde evenmin.²

Wanneer er nu, meer dan veertig jaar na zijn dood, iets over De Hartog mag worden geschreven als inleiding op zijn bibliografie, kan dat portret ook alleen maar naar foto's van anderen zijn. De generatie die ooit onder de bekoring van zijn woorden stond, naderd de pensioengrens of is daar al over heen. Maar allen die er nog over kunnen vertellen, verklaren eenstemmig dat zijn gepubliceerde werk een veel te beperkte indruk geeft van wat De Hartog rechtstreeks in zijn preken en lezingen gaf of in een persoonlijk gesprek betekende. Iemand die hem zo nog had gekend en bovendien in Haarlem en Amsterdam pastoraal kon merken welke invloed De Hartog had gehad, K. H. Miskotte, typeerde hem in 1949 als "den geweldigen prediker, den ten onzent nooit meer geëvenaarde magiër van het gesproken woord, wien ook in de schier extatische bezieling de trefzekerheid van de taal nooit begaf".³

Juist omdat De Hartog improviseerde, kan het gedrukte werk slechts enkele aanduidingen geven van zijn optreden en van zijn overtuigingskracht. Die wil om anderen te overtuigen, hen te dwingen mee te denken, hen op te roepen om mee te geloven, dreef ook zijn wetenschappelijk werk. "Zijn eigen filosofie is gegroeid uit zijn apologetisch opgevat predikambt en in menig punt meer door zijn persoonlijkheid dan door zuiver-redelijke overwegingen bepaald", schreef Ferd. Sassen over hem.⁴ Daarom ging De Hartog publiceren en raakte hij ervan overtuigd - daarin door vele volgelingen gesterkt - dat zijn gaven nog beter dan op een preekstoel tot hun recht zouden komen op een academische kathedraal: "Hoor maar alleen al de overeenkomst in den klank van de woorden: professor, - profeet".⁵ Zo kende en eerde kerkelijk Amsterdam hem dan ook toen hij eindelijk in 1926 deze titel had

verworven, als de prekende professor bij uitstek. De andere plaatselijke theologische hoogleraren, zowel die van de Gemeentelijke als die van de Vrije Universiteit, konden in dat opzicht niet in zijn schaduw staan.

De Vrije Universiteit kende hij vanaf zijn jeugd. Hij kwam zelf uit een professorengezin. Te Rotterdam geboren op 11 april 1869, waar zijn vader, die hem naar zichzelf Arnold Hendrik noemde, hervormd predikant was, maakte hij het als dertienjarige mee, dat zijn vader in 1882 het ambt neerlegde om te Amsterdam het hospitiu[m] van de nieuwe Vrije Universiteit te gaan leiden als regent, en om ook aan die Universiteit titulair hoogleraar te worden in de latijnse taal- en letterkunde en de exegese van het Nieuwe Testament. De Hartog senior stond uit volle overtuiging achter Kuyper en later dus ook achter de Doleantie (1886). Hij wilde graag dat zijn zoon ook predikant, maar dan nu binnen de gereformeerde kerken, zou worden. Het nieuw-gereformeerde milieu beïnvloedde ook die zoon, maar deze was tegelijk te zelfstandig van karakter om te kunnen gehoorzamen aan wat zijn ouders voor hem uitstippelden. Op een herrnhutterkostschool te Neuwied hield hij het niet uit. Toen werd hij te Rotterdam op school gedaan, en nog weer later kreeg hij te Amsterdam privé-onderwijs. Naar de universiteit wilde hij toen zeker niet, liever het zakenleven in of het allerliefst schilderen worden. Maar zijn vader verbood dat laatste beslist. Nu brak de periode van twaalf ambachten en dertien ongelukken voor "Nol" aan: hij probeerde het in de boekhandel en op een effectenkantoor. Na het sterven van zijn moeder, eind 1892, besloot hij toch te gaan studeren. Twee jaar kwam hij nu in huis bij een tante te Valburg, de geboorteplaats van zijn vader. Toen hij van daaruit in 1895 als extraneus te Arnhem slaagde voor het eindexamen-gymnasium, was zijn vader kort tevoren overleden.⁶

Aan de Vrije Universiteit lette Kuyper bijzonder op de al wat oudere student, en De Hartog is hem daarvoor zijn leven lang erkentelijk gebleven. Maar het sluitende theologische systeem bood hem, die zijn denken onmogelijk kon stilzetten, te weinig ruimte. In 1898 ging hij – juist toen Kuyper in Amerika was – verder studeren in Utrecht. Hier beleefde hij in het volgende jaar een bekering, die hem van veel somberheid bevrijdde. De keus voor Utrecht betekende ook dat hij hervormd predikant zou worden. Maar eerst wilde hij volledig afstuderen, dus tot en met een promotie. Zijn dissertatie ging over "Het probleem der wilsvrijheid naar Schopenhauer" (1903). De titel verried dat hiervoor dogmatische, ethische en filosofische deskundigheid nodig waren. Dat bleef typerend voor hem. Andere delen van de theologie, zoals de exegese en de historie, lagen hem veel minder.

Ruim tien jaar ouder dan de gemiddelde theologische beginnening ging hij als vrijgezel de pastorie in, een betuwse. Zoals zijn vader indertijd te Ressen was begonnen (1863) en daarna nog in Lent had gewerkt (1865) voordat hij in 1867 naar Rotterdam ging, begon junior te Ommeren. En zoals zijn vader het overbetuwse dialect had verwerkt in "Pluksel-bloedjes, het leven in maatschappij en huisgezin in losse schets gebracht"(1884-1892), schreef de zoon in het betuws "Uut 't léve"(1905). Kenners merkten op dat hij het nederbetuws hier had vermengd met het overbetuws. Erger was dat hij te argeloos dorpstyperingen had gehandhaafd en daarmee zijn gemeenteleden van zich vervreemde.⁷ Toch toonden deze schetsen hoe hij met hen meeleeftte. Maar er was iemand nodig die hem opving, corrigeerde en beemoedigde. Die vond hij in Johanna Lucretia Geertruida Meyjes, waarmee hij op 17 januari 1906 trouwde en waartegen hij altijd heeft opgekeken als zijn meerdere, ook in gelovig en mystiek opzicht. Samen gingen zij naar Heemstede waar hij de tot professor benoemde ethische theoloog A. J. Th. Jonker opvolgde, begin 1906.⁸

Hier begon zijn opvlucht. De gemeente, waar Beets en Jonker hadden gestaan, stelde hoge eisen aan de preek. De Hartog kon, al improviseerend, daaraan beantwoorden. Verhalen over zijn slagvaardigheid, vondsten en grilligheden, tot in het gebed toe, gingen de ronde doen. Hij kreeg toelooft van elders. Wat hij aan Heemstede doorgaf, moest een nog groter publiek bereiken. Hij ging schrijven, over de redelijkheid van de religie, over de heilsfeiten, over de filosofie. Zijn vrouw, in Duitsland opgevoed, vertaalde zijn werk in het duits, zodat het ook daar werd uitgegeven, en zij kwam later zelf ook met eigen geschriften. De Hartog begon met een tijdschrift -"Nieuwe Banen"- en schreef het haast alleen vol. Hij toonde talent in het populariseren van anderen denkbelden. In 1908 beschreef hij zo zes "Groote denkers"; in 1910 volgden "Drie wijsgeeren onzer dagen". Er was één filosoof die in beide boeken voorkwam: Eduard von Hartmann (1842-1906).

Daarmee is de naam genoemd waarmee voortaan die van De Hartog in Nederland verbonden werd. Bij deze duits, niet bijster christelijke, wijsgeer, vond De Hartog een stelsel dat hem mogelijkheden bood voor zijn apologetische werk. Het wekte verbazing, want de schrijver van een "Philosophie des Unbewussten" uit 1869 leek niet actueel meer. Maar De Hartog ontleende aan Von Hartmann het inzicht dat er een werkelijkheid buiten de mens bestaat die kenbaar is voor die mens - dus een realisme - maar dat de menselijke voorstelling van die werkelijkheid niet met die werkelijkheid samenvalt - dus een kritisch realisme. Het moest mogelijk zijn, aan elk nadenkend mens duidelijk te maken dat er achter dit waarneembare bestaan een "oergrond" ligt. In zekere zin "kerstende" De Hartog die theorie over het onbewuste als een oerkracht achter al het bestaande, ook in de menselijke geest. Bij

zijn redeneringen ging hij uit van de noodzaak van een wedergeboorte: pas de herborene kon de werkelijkheid in het juiste licht zien en aan anderen laten zien.

Het respect voor De Hartog nam snel toe, nu bleek dat hij tegenstanders van het christendom serieus nam, zich in hun argumenten verdiepte en het debat met hen aandurfde. Zo'n debat, met F. Domela Nieuwenhuis, de oude socialistische voorman, bracht De Hartog tot het oprichten van een vereniging "De Middaghoogte", een duidelijk antwoord op de vereniging "De Dageraad" die met het vrije denken alle vormen van godsdienst wilde bestrijden. Voor De Hartog stond vast dat het echte denken onmogelijk in strijd kon zijn met het geloven.

Na vier jaar Heemstede volgde een beroep naar Haarlem, waar hij nog groter opgang maakte. Nu verschenen zijn "Noodzakelijke Aanvullingen tot Calvijn's Institutie", waarmee de breuk met de gereformeerde schriftbeschouwing duidelijk werd. Ook begon hij er aan een godsdienstwijsbegeerte. Een heel breed begrip "openbaring" ging hij hanteren dat al het menselijk kennen en kunnen moest omvatten, elke uiting van de menselijke geest in wetenschap, kunst, zede, rede en religie, maar dat alles in het licht stelde van de Christusopenbaring. Het goddelijk Woord, de Logos, was volgens De Hartog in drie vormen werkzaam: als scheppend Woord, als mensgeworden Woord in Christus, en dan ook als schriftgeworden Woord in de Bijbel. Daardoor kreeg De Hartog ruimte om over die Logos veel meer te zeggen dan alleen vanuit de bijbelse gegevens. Bijbelkritiek kon volgens hem enkel het ontstaan en de vorm van die geschriften betreffen maar aan hun eeuwige inhoud niet raken. Wereldgodsdiensten typeerde hij met enkele woorden vanuit de zekerheid dat het christendom de absolute religie is, waarin "alle waarheidselementen der groote Godsdiensten in onverderfelijke Geestelijkheid verheven" blijken.⁹ De kunsten waren voor hem zeer duidelijke vormen van openbaring, en als hij over muziek sprak, bleek hoe deskundig hij op dat gebied was. Enthousiast deed hij mee aan de oprichting van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort in 1916: weer een nieuwe mogelijkheid om anderen te inspireren. En zo formuleerde hij later als taak van de theologie "om Gods Albemiddelenden Logos te laten getuigen en de Openbaring van dien Logos op empirisch, aesthetisch, ethisch, filosofisch, religieus, christelijk gebied organisch te onderkennen en te overdenken in onderling verband".¹⁰

Dat alles was moeilijk te plaatsen in richtingsschema's. Beslist bleek hij Kuypers leerling, misschien wel de beste, als hij de wedergeboorte beschreef, die doorwerkte in de gelovigen, ook in hun redelijke denken, en als hij opriep tot nieuwe visie op de werkelijkheid met nieuwe wetenschappelijke mogelijkheden. Zijn bijbelopvatting bracht hem

toch meer in de buurt van de "ethischen", die zich echter onder invloed van Kierkegaard veel kritischer gingen opstellen ten opzichte van de cultuur. Zo ondervond De Hartog ondanks massale toeloop en de hartstochtelijke verering door velen, toch teleurstellingen. Hij miste de steun van een richtingsorganisatie die in de hervormde synode voor hem kon optreden en onderhandelen over een kerkelijke hoogleraarsbenoeming. Wel kreeg hij in 1917 een beroep naar Amsterdam, maar als predikant. Hij begon er in oktober. Zijn aanhangers te Haarlem vormden nog in hetzelfde jaar een "A. H. de Hartog-stichting ... ter verbreiding van de inzichten op godgeleerd en wijsgerig gebied van Dr. A. H. de Hartog". Deze stichting hielp bij het organiseren van cursussen en het verspreiden van zijn publicaties. Diezelfde stichting greep ook in toen hij in 1926 opnieuw door de hervormde synode werd gepasseerd voor een dogmatische leerstoel te Utrecht, zoals in 1916 eveneens was gebeurd. Het had hem ook teleurgesteld dat hij nooit tot een filosofische leerstoel was geroepen, zoals na Bolland te Leiden of na De Sopper te Groningen mogelijk was geweest. De stichting zorgde nu voor een bijzondere leerstoel in de apologie van het christendom, te vestigen bij de theologische faculteit te Utrecht. Maar al kreeg hij zo de gewenste titel, zijn colleges waren niet verplicht en dus onderhevig aan een jaarlijkse teruggang van toehoorders. Hij dacht zijn inzichten over te dragen, maar het waren zijn bezieling en vroomheid die sommige studenten troffen. Toen in 1930 door het overlijden van Groenewegen de ethisch-wijsgerige leerstoel in zijn eigen woonplaats Amsterdam vrijkwam, zetten zijn aanhangers via de gemeenteraad met een krappe meerderheid tegen faculteit en curatoren in onverhoeds zijn benoeming door. Dit was dus een "gewone" leerstoel, maar die gaf hem door het klein getal voornamelijk lutherse en doperse studenten niet de academische invloed die zijn volgelingen hem hadden toegedacht.

In februari 1931 legde hij zijn predikantstaak neer om dus nu full-time professor te worden. In feite veranderde er niet zoveel, want ook als predikant had hij lezingen en cursussen gegeven en sinds 1926 ook colleges, en nu als professor kon hij toch nog overal uit preken gaan. Hij scheen nu zijn grootste mogelijkheden bereikt te hebben met de kansel en met liefst twee academische katheders, die in Amsterdam en die in Utrecht. Toch waren zijn laatste jaren niet de meest gelukkigste. Hij hield zijn volle kerken, waar hij ook preekte, en de aandacht ook van jongere generaties. Maar in theologische kring waren de inzichten van Karl Barth doorgedrongen, die stelde dat openbaring niet aansluit bij het menselijk denken en zich niet laat inpassen in begrippen of systemen. Hoewel De Hartog nog in 1936 meeschreef in een huldigingsbundel voor Barth – in hun afwijzing van het nationaal-socialisme trokken zij één lijn – zag hij toch Barth als een groot gevaar tegen

wie hij ook op de kansel getuigde. De nieuwere filosofieën boden niet meer de vertrouwde apologetische aanknopingspunten. De Hartog bleef ervan overtuigd dat veel, wat na 1920 op theologisch of wijsgerig gebied was geschreven, door hemzelf al eerder en beter was gezegd. Hij had zich trouwens de tijd niet meer kunnen gunnen om daar diepgaand kennis van te nemen, juist omdat zijn belangstelling naar de volle breedte van de cultuur uitging. Nu voelde hij zich eenzaam en onbegrepen. Op college kwam hij soms tot bittere uitspraken; het leek gekwetste ijdelheid. Maar toen hij in 1938 ziek werd, kwamen ook niet-geestverwanten onder de indruk van de manier waarop hij dat lijden droeg en aanvaardde. Na een lange achteruitgang stierf hij op 9 december 1938.

Natuurlijk verschenen er herdenkende artikelen, maar spoedig werd het stil. De tweede wereldoorlog eiste aandacht voor andere zaken en beperkte de mogelijkheden tot publiceren. Maar ook na 1945 werd de naam van De Hartog zelden meer genoemd.¹¹ Dat stelde degenen teleur die hem in "De Middaghoogte" hadden gesteund, die van hem de eenheid van geloven en denken hadden geleerd en hem dankbaar bleven voor de koers die hij hun gewezen had. Maar echte leerlingen had hij weinig. Bart de Ligt, die in "Nieuwe Banen" had mogen publiceren, was maatschappelijk en religieus een heel andere kant uitgegaan. Dirk Tromp, die de prediking van De Hartog te Haarlem als een geestelijke bevrijding had ondergaan en daardoor voor predikant was gaan studeren, kwam later in het kamp van Barths volgelingen terecht waar hij trouwens altijd "met eerbied over den groten prediker" bleef spreken. Tromp stierf echter te vroeg om nog over De Hartog in die nieuwe kring te kunnen schrijven; Miskotte duidde dat in 1949 even aan. In datzelfde jaar schreef een vurig vereerder, M. Visser over "Het Leven van prof. dr. A. H. de Hartog", opmerkend dat hij dit nu maar deed omdat theologen bleven zwijgen. Toch kwam er later een theoloog, M. van Wichem, die een proefschrift aan De Hartog wijdde: "Realistische theologie. De visie van A. H. de De Hartog" (1955). Het herdenkingsjaar 1969 leverde nog enkele artikelen op.

"Realistische theologie" - De Hartog zou tevreden zijn geweest met deze typering. Hij wilde immers gelovend de realiteit, de werkelijkheid, onder ogen zien. Hij bepleitte een redelijk geloof, een "redelijke eredienst" (Romeinen 12:1). Toch doen woorden als "realisme" en "rede" doorgaans iets verstandelijks en nuchters verwachten, terwijl De Hartog ook het hart van zijn hoorders wist te raken. Zijn opvolger als Amsterdams hoogleraar, Westendorp Boerma, zei over hem: "Hij was speculatief aangelegd, hij kon niet aanzien, dat het geloof als onredelijk werd geminacht".¹² Die speculatieve aanleg en die apologetische gedrevenheid waren meer kenmerkend voor De Hartogs optreden dan dat realisme. En - wat in de publicaties niet zo bleek maar in zijn

prediking duidelijk aanwijsbaar was - hij bleef, ook in zijn speculatieve apologie, beslist uitgaan van de openbaring in Christus. Juist zo pakte zijn durf om verder te denken, juist zo bezielde hij tot een weerbaar, verantwoord, eigentijds geloof, juist zo bracht hij dat geloof in verband met de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen. Waar geloof tegen wetenschappelijke constatering leek op te botsen, wilde De Hartog enkel weten van een synthese. "De ál-openbaring, en de ál-verheerlijking werden uitgeroepen en ópgeroepen, bezworen zó suggestief, dat aan de twijfel elke grond onttrokken werd". Dat verkondigde hij met grote geladenheid en met haast altijd trefzekere woordkeus. "Het was soms, alsof de heilige Presentie mét het zonlicht in de ruimte neerdaalde, de tijd stilzette en verlevendigde, de wanden van kerk en hart en wereld doorschijnend maakte ... Hij riep de verborgen Godsvrienden op zich bewust te worden, hoe Christus zelf een gestalte in hem aannam, zodat zij den naaste konden voorleven wat het is te leven in de hemel".¹³ "Godsvrienden", de middeleeuwse mystieke groep die zich niet aan kerkelijke grenzen stoorde. Daarmee voelde De Hartog zich inderdaad een van geest, en het verbaasde hem als anderen dan aanwezen dat hij buiten de officiële leer terecht was gekomen.

Een beoordelaar van "links", K. H. Roessingh, die zijn werk "één groot-sche ketterij" noemde, zag toch in zijn boeken "brokstukken, die getuigen van zeer zuiver religieus leven, van zeer waarachtige inspiratie. 'Wij hebben een God van het heden', dat klinkt door alles heen".¹⁴ Voor mensen van dát heden, de generatie tussen 1910 en 1930, had De Hartog zijn woord. Het is niet onbelangrijk als van iemand kan worden gezegd, dat hij aan zijn eigen tijd houvast heeft gegeven, ook al kan een later geslacht dat niet meer navoelen. De mensen van dát heden hebben zijn geschriften bewaard omdat ze meer dan dat geschrevene alleen van hem hadden ontvangen. Een bibliografie als deze kan helpen, de toegang naar dat werk open te houden waardoor een ontmoeting mogelijk wordt met een geest die wellicht ook in later tijd iets te zeggen heeft.

O.J. de Jong

Noten

1. K. H. Miskotte, "Ten geleide" in: D. Tromp, *Verbond tegen het lot* (Amsterdam 1949) 7.
2. "De dagtaak van den profeet Prof. Dr. A. H. de Hartog", *NRC* okt. 1928. Een documentatiemap met o.a. krantenartikelen over De Hartog berust bij het redactiesecretariaat van het Biografisch Lexicon voor de geschie-

denis van het Nederlandse Protestantisme in het Theol. Instituut der R.U. Utrecht en is door dr. A. de Groot welwillend ter beschikking gesteld.

3. zie aantek. 1.
4. Ferd. Sassen, *Wijzgerig leven in Nederland in de twintigste eeuw* (3e dr.; Amsterdam 1960) 104.
5. zie aantek. 2.
6. J. P. de Bie en J. Loosjes, *Biographisch Woordenboek van Protestantsche Godgeleerden in Nederland*, III ('s-Gravenhage) 547-549. Het sterfjaar van A. H. de Hartog Sr. moet zijn 1895.
7. A. R. Hol, *De Betuwe* (2e dr., Leiden 1965) 145-146.
8. Voor het nu volgende is voornamelijk gebruik gemaakt van het werk van De Hartog zelf, de in aantek. 2 genoemde documentatiemap, en voorts van M. Visser, *Het leven van Prof. Dr. A. H. de Hartog* (Aalten 1949) en M. van Wichen, *Realistische theologie. De visie van A. H. de Hartog* (diss U.v.A. 1955).
9. Citaat uit "Philosophie der Religie in Grondlijnen", vermeld door K. H. Roessingh, "Literatuuroverzicht; systematische theologie" (1918) in: *Verzamelde werken*, II (Arnhem 1926) 268.
10. Oratie Amsterdam 1931, ook geciteerd bij Van Wichen, *Realistische theologie*, 22.
11. Geen vermelding in het artikel "Godsdienst en Kerk" door G.C. van Niftrik in K. F. Proost en J. Romein red., *Geestelijk Nederland 1920-1940* (Amsterdam z.j.), evenmin in de *Cultuurgeschiedenis van het Christendom*, J. Waterink e.a. red., V (Amsterdam 1951), in de *Documenta Reformatoria*, J. N. Bakhuizen van den Brink e.a. red., II (Kampen 1962), in de *Geschiedenis van de Kerk*, G. P. van Itterzon en D. Nauta red., IX (2e dr.; Kampen 1963) en in de beide werken van Th. L. Haitjema, *De richtingen in de Ned. Herv. Kerk*, (2e dr.; Wageningen 1953) en *De nieuwere geschiedenis van Neerlands Kerk der Hervorming* ('s-Gravenhage 1964). Wel aandacht voor De Hartog bij A. J. Rasker, *De Nederlandse Hervormde Kerk vanaf 1795* (Kampen 1974) 250-251, die echter De Hartog indeelt bij de "Latere ethischen" omdat hij "verschillende aanrakingspunten" met hen zou hebben gehad.
12. N. Westendorp Boerma, *De wetenschaps-opvatting van een theoloog* (Amsterdam 1939) 33.
13. Citaten uit "Ten geleide" van K. H. Miskotte, zie aantek. 1.
14. zie aantek. 9.

VERANTWOORDING BIBLIOGRAFIE

Bij het samenstellen van deze bibliografie is gestreefd naar een zo volledig mogelijke lijst van de zelfstandig verschenen publikaties van De Hartog. Met uitzondering van n°. 133 berust deze lijst geheel op autopsie.

Naast de in de bibliografie opgenomen gedrukte en getypte preken zijn nog enkele samenvattingen van preken bekend. Prof. Dr. J. M. Hasselaar publiceerde in *In de waagschaal* een drietal preekverslagen "persklaar gemaakt aan de hand van aantekeningen van een Amsterdamse kerkganger", jg. 15(1959-1960), 83-85, 99-100, 179-180. Hier zij tevens vermeld de 24 bladzijden tellende brochure van H. J. Buijs getiteld: *Het huwelijk*; uitgewerkte aantekeningen n.a.v. een cursus gehouden door A. H. de Hartog. Deze brochure verscheen geheel buiten verantwoordelijkheid van De Hartog te Amsterdam, waarschijnlijk in 1936.

Niet opgenomen werden de talloze meditaties die De Hartog schreef voor diverse lokale en regionale kerkbladen, zoals het Haarlemse en Amsterdamse predikbeurtenblad.

De indeling van de bibliografie is chronologisch. Per jaar worden eerst de zelfstandig verschenen werken vermeld, dan de publikaties waaraan de auteur meewerkte, vervolgens de tijdschriftartikelen en tenslotte de boekbesprekingen.

In de literatuurlijst over De Hartog werd de door G. A. Evers samengestelde Lijst van gedrukte geschriften over de Rijksuniversiteit te Utrecht verwerkt.

De publikaties van J.L.G. de Hartog-Meyjes, alsmede de archivalia werden als annex aan de bibliografie toegevoegd.

Een woord van dank komt toe aan ds. V.E. Schaefer te Laren(N-H). Steeds behulpzaam wist hij belangrijk materiaal aan te dragen.

De volgende tijdschrift-afkortingen werden gebruikt:

GTT	Gereformeerd theologisch tijdschrift
NBa	Nieuwe banen
OEV	Onder eigen vaandel
Td	De toortsdrager
TS	Theologische studiën (Utrecht)
TZ	Troffel en zwaard
VoxTh	Vox Theologica

BIBLIOGRAFIE A.H. DE HARTOG

1903

1. *Het probleem der wilsvrijheid naar Schopenhauer*. Rotterdam, Daamen, 1903. XV, 139 blz. (Proefschrift Utrecht).
2. De theologie en hare plaats in het kader der wetenschappen, *TS* 21(1903), 409-430.

1904

3. Over de mechanische en teleologische natuurbeschouwing, *TS* 22(1904), 198-228.
4. Eenige opmerkingen aangaande de kennisleer, *TS* 22(1904), 265-284.

1905

5. *De historische critiek en het geloof der gemeente*. Eene beschouwing. Groningen, Wolters, 1905. 31 blz.
2e onveranderde druk: Amsterdam, Kruyt, [1912]. 28 blz.
Ook in het Duits vertaald door L. de Hartog-Meyjes (Zie no. 525, blz. 82).
6. *Uut 't lève*. Rotterdam, Daamen, 1905. 115 blz.
Schetsen, ook in het Duits vertaald door L. de Hartog-Meyjes en opgenomen in: *Aus fremden Zungen*, 1909 (Zie no. 525, blz. 84).
2e druk: 's-Gravenhage, Daamen, 1934. 128 blz.
7. Het organisme der wetenschap, *TS* 23(1905), 181-194.

1906

8. *Eduard von Hartmann*. Haarlem, Tjeenk Willink, 1906. 52 blz.
(Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen, xxxvii, 2).
Gebundelde jaargang: 1907.
Zie ook no. 53.

9. *Religie en wetenschap*. Baarn, Hollandia, 1906. 44 blz. (Levensvragen, i, 1).
2e druk, ook bibliografisch, onvindbaar.
3e druk: Baarn, Hollandia, 1922.
10. Een misverstand, *TS* 24(1906), 176-184.
11. De persoonlijkheid, *TS* 24(1906), 313-334.

bespreking van:

12. *Logica en grammatica in wederzijdsch verband overdacht*. Door J. Elias. Amsterdam 1905 (Wijsgeerige bladen, iii), *TS* 24(1906), 79-81.
13. *Herbart's metafyzica, psychologie en ethiek*. Door H. de Raaf. Groningen 1905, *TS* 24(1906), 82-83.
14. *Geleerdheid en wetenschap*. Door H. Bavinck. Amsterdam 1905, *TS* 24(1906), 294-301.

1907

15. *Bolland en de muziek, open brief aan den heer Willem Hutschenruyter*. Amsterdam, Elsevier, 1907. 19 blz.
16. *De heilsfeiten*. Een beschouwing. Amersfoort, Veen, 1907. 144 blz.
2e druk: Amersfoort, Veen, 1907. 144 blz.
Nieuwe vermeerderde druk: Amersfoort, Veen, 1916. 110 blz.
Duitse vertaling door L. de Hartog-Meyjes o.d.t.: *Das moderne Bewusstsein und die Heilstatsachen*. Eine metaphysisch-christliche Weltanschauung. Heidelberg, Winter, 1908. VII, 77 blz.
17. *De redelijkheid der religie*. Amersfoort, Veen, 1907. 283 blz.
2e druk: Amersfoort, Veen, 1919. 153 blz. (2i A 6)
18. *De ontwikkeling der antieke filosofie en religie in haren voortgang geschetst*. Door A. Drews. Vertaald door A. H. de Hartog. Amersfoort, Veen, 1907. 72 blz.
19. Voorwoord in: *Enkele opmerkingen n.a.v. Prof. Bolland's "De evangelische Jozua"*. Door B. de Lig. Utrecht, Den Boer, 1907.

1908

20. *Mijn overtuiging nogmaals bevestigd tegenover Ds. C. Lindeboom's referaat op den Theologische-Schooldag te Kampen 8 Juli 1908.* 56 blz.
21. *Wilhelm Wundt.* Haarlem, Tjeenk Willink, 1908. 52 blz. (Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen, xxxviii, 3).
Gebundelde jaargang: 1908.
2e druk: Baarn, Hollandia, [1921]. 56 blz. (Groote denkers, Nieuwe reeks, v, 2).
Zie ook no. 53.
22. *Kant.* Baarn, Hollandia, [1908]. 47 blz. (Groote denkers, i, 1).
Zie ook no. 43.
23. *Schopenhauer.* Baarn, Hollandia, [1908]. 40 blz. (Groote denkers, i, 1).
Zie ook no. 43.
24. *Von Hartmann.* Baarn, Hollandia, [1908]. 59 blz. (Groote denkers, i, 1).
Zie ook no. 43.
25. Reinke's dominantenleer, *NBa* 1(1908), 9-17.
26. Supra-historisch, *NBa* 1(1908), 33-48.
27. Het principieel verschil tusschen "orthodox" en "modern", *NBa* 1(1908), 65-76, 97-105.
28. Natuur en geest, *NBa* 1(1908), 129-138, 161-173.
29. Verweer en verzoek, *NBa* 1(1908), 157-159.
30. De bezwaren overwogen, *NBa* 1(1908), 202-228.
31. Het christendom als wereldbeschouwing, *NBa* 1(1908), 261-292.
32. Aangaande het Darwinisme, *NBa* 1(1908), 293-308.
33. Velerlei misverstand, *De Nederlander* 21-6-1908.

bespreking van:

34. *Rudolf Eucken's philosophy of life*. By W. R. Boyce Gibson. London 1908, *NBa* 1(1908), 28-29.
35. *Feit of fictie*. Door H. Visscher. Baarn 1908, *NBa* 1(1908), 146-157.
36. *De moderne richting*. Door T. Cannegieter. Baarn 1908, *NBa* 1(1908), 184-188.
37. *Hegel en onze tijd*. Door A. J. de Sopper. Leiden 1908, *NBa* 1(1908), 309-314.
38. *Werke*. Auswahl. Von F. W. J. von Schelling. Leipzig 1908, *NBa* 1(1908), 314-316.
39. *Nietzsches Philosophie*. Von A. Drews. Heidelberg 1908, *NBa* 1(1908), 316-318.

1909

40. *Fichte*. Baarn, Hollandia, [1909]. 48 blz. (Groote denkers, i, 4).
Zie ook no. 43.
41. *Schelling*. Baarn, Hollandia, [1909]. 48 blz. (Groote denkers, i, 5).
Zie ook no. 43.
42. *Hegel*. Baarn, Hollandia, [1909]. 38 blz. (Groote denkers, i, 6).
Zie ook no. 43.
43. *Groote denkers*. Kant, Schopenhauer, Von Hartmann, Fichte, Schelling, Hegel. Baarn, Hollandia, [1909]. 282 blz.
Zie ook no. 22-24, 40-42.
44. *Rudolf Eucken*. Haarlem, Tjeenk Willink, 1909. 40 blz. (Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen, xl, 2).
Gebundelde jaargang: 1910.
2e druk: Baarn, Hollandia, [1921]. 42 blz. (Groote denkers, Nieuwe reeks, v, 1).
Zie ook no. 53.
45. Openbaring en Bijbel, *NBa* 2(1909), 1-31.
46. Het materialisme, *NBa* 2(1909), 33-51, 65-80.
47. De werkelijkheid en het menselijk denken, *NBa* 2(1909), 97-108, 129-146.
48. De rok zonder naad, *NBa* 2(1909), 147-153.

49. De Drieeenheid, *NBa* 2(1909), 161-167, 193-198, 225-236, 257-271, 289-299.

bespreking van:

50. Literatuur en Schriftuur. Door J. A. C. van Leeuwen. Utrecht 1908, *NBa* 2(1909), 56-57.
51. *De tempel der kunst*. Door E. Newlandsmith. 's-Gravenhage 1908, *NBa* 2(1909), 93-96.
52. *Terug naar de Heilige Schrift*. Door C. Lindeboom. Utrecht 1909, *NBa* 2(1909), 243-256.

1910

53. *Drie wijsgeeren onzer dagen*. Haarlem, Tjeenk Willink, 1910. 148 blz.
Studies over Eucken, Von Hartmann en Wundt eerder verschenen in de reeks: Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen (zie no. 8, 21 en 44).
54. *De godsdienst gehandhaafd door de wetenschap*. Stenografisch verslag van het openbaar debat tusschen A. H. de Hartog en F. Domela Nieuwenhuis, gehouden op 21 December 1909 in de "Societeit Vereeniging" te Haarlem. Gestenografeerd door D. Blom. [Haarlem, De Dageraad, 1910.] 46 blz.
55. *Intree-preek gehouden te Haarlem in de Grootte Kerk op Zondag 17 April 1910*. Amsterdam, Kruyt, [1910]. 35 blz.
56. *Verzoening*. Een beschouwing. Amsterdam, Kruyt, [1910]. VII, 134 blz.
57. *Weg met de scheidsmuren*. Antwoord eener theosofe op eene toespraak gehouden door A. H. de Hartog in de Wahane Loge der Theosofische Vereeniging den 7en October 1.1., met een wederwoord van A. H. de Hartog. Amersfoort, Veen, [1910]. 18 blz.
Ook vertaald in het Esperanto en verschenen o.d.t.: *Disrompunila intermurojn*. Respondo de teosofianino al parolado de A. H. de Hartog en la Wahane Logio de la Theosofia Societo, kun kontrauparolado de A. H. de Hartog. Amersfoort, Veen, [1911]. 14 blz.
58. De schepping, *NBa* 3(1910), 1-12, 33-41, 65-85, 97-107, 129-135.

59. Levende steenen, *NBa* 3(1910), 13-20.
60. Eer Abraham was ben ik, *NBa* 3(1910), 86-89.
61. Nu ziet U mijn oog, *NBa* 3(1910), 108-113.
62. De voorwaarden tot een levenskrachtige theologie, *NBa* 3(1910), 142-156.
63. De Val, *NBa* 3(1910), 161-164, 193-199, 225-237, 257-265, 289-300; 4(1911), 1-32.
64. Des konings schoonheid, *NBa* 3(1910), 165-170.
65. Twee moeders, *NBa* 3(1910), 238-242.
66. De vorm als wereldbeginsel, *NBa* 3(1910), 243-245.
67. Een nieuwe hypothese op het gebied der ontwikkelingsleer, *NBa* 266-268.

bespreking van:

68. *De weg des heils*. Door J. A. L. Hovy. Baarn 1910, *NBa* 3(1910), 64.
69. *Die Schöpfung*. Von G. Lasson. Berlin 1907, en: *Des Menschen Schuld und Schicksal*. Von G. Lasson. Berlin 1908, en: *Das ewige Wort*. Von G. Lasson. Berlin 1909, *NBa* 3(1910), 251-256.
70. *Wereldvrede*. Christelijk maatschappelijk maandblad, *NBa* 3(1910), 287-288.
71. *De supra-historische beschouwing en wat daarin is te waarden met het oog op onzen tijd*. Door A. Steenhouwer. Rotterdam 1910, *NBa* 3(1910), 320.

1911

72. *Noodzakelijke aanvullingen tot Calvin's Institutie*. I. Openbaring. God Drieëenig. De Vader. Amsterdam, Kruyt, [1911]. 232 blz.
Voor het vervolg zie no. 91.
73. De zegen van den vloek, *NBa* 4(1911), 33-41.
74. Aangaande de Verkiezing, *NBa* 4(1911), 42-50, 73-78, 105-112.

75. De theosofie, *NBa* 4(1911), 51-58, 79-87, 152-155.
76. De erfzonde, *NBa* 4(1911), 65-72.
77. De natuurlijke en de geestelijke mensch, *NBa* 4(1911) 97-104.
78. Vergeestelijking, *NBa* 4(1911), 129-141, 161-166.
79. Tijd en eeuwigheid, *NBa* 4(1911), 167-172.
80. Het wonder, *NBa* 4(1911), 173-178.
81. Geloof, *NBa* 4(1911), 179-182.
82. Het heilsproces, *NBa* 4(1911), 193-204.
83. Christian Science, *NBa* 4(1911), 205-212, 230-242, 302-311, 314-320.
84. De Heilsmiddelaar, *NBa* 4(1911), 225-229, 257-264.
85. De vleeschwording des Woords, *NBa* 4(1911), 289-294.

bespreking van:

86. *Encyklopaedie der Philosophie*. Von A. Dorner. Leipzig 1910, *NBa* 4(1911), 64.
87. *Die Weltgeschichtliche Mission des Protestantismus*. Von F. J. Schmidt. Berlin 1910, *NBa* 4(1911), 95-96.
88. *Kritische preeken over teksten uit Genesis*. Door A. van der Flier. Utrecht 1911, *NBa* 4(1911), 160.
89. *Grundlinien der Philosophie des Rechts*. Von G. W. F. Hegel. Leipzig 1911, *NBa* 4(1911), 190-191.
90. *Theosophia*. Maandschrift, *NBa* 4(1911), 191-192.

1912

91. *Noodzakelijke aanvullingen tot Calvijn's Institutie*. II-III. Amsterdam, Kruyt, [1912].
 II. De zoon als Heilsmiddelaar. 239 blz.
 III. Heilige Geest en Kerk. 258 blz.
 Vervolg van no. 72.
92. De wonderbare geboorte, *NBa* 5(1912), 1-9.

93. Het spiritisme, *NBa* 5(1912), 10-16, 41-45, 88-91, 105-109.
94. Nietzsche, *NBa* 5(1912), 17-18, 70, 125-128, 191-192, 214-217, 232-240, 264-272, 307-313.
95. De Christus naar Johannes, *NBa* 5(1912), 33-35.
96. Een bedenkelijke bladzijde, *NBa* 5(1912), 36-40.
97. De Zoendood, *NBa* 5(1912), 65-69, 97-104, 129-136, 161-166.
98. Belooning en bestraffing, *NBa* 5(1912), 83-87, 122-124.
99. Over spiritisme, *NBa* 5(1912), 150-151.
100. De bedenkelijke bladzijde toegelicht, *NBa* 5(1912), 174-178.
101. De opstanding, *NBa* 5(1912), 193-198, 225-231.
102. De bedenkelijke bladzijde nader besproken, *NBa* 5(1912), 199-209.
103. Hemelvaart, *NBa* 5(1912), 257-263.
104. Heilige Geest en kerk, *NBa* 5(1912), 289-293.

bespreking van:

105. *Het ethisch beginsel en de ethische richting*. Door G. Hulsman. Groningen 1911, *NBa* 5(1912), 23-32, 58-64, 92-96.
106. *Van waar onze Bijbel?* Door A. van der Flier. Utrecht 1912, *NBa* 5(1912), 254-256.
107. *God, Uzelf, Uw naaste*. Door B. de Ligt. Schiedam [1912], *NBa* 5(1912), 319-320.
108. *Hegel-Archiv*. Herausgegeben von G. Lasson. Leipzig 1912, *NBa* 5(1912), 279-280.
109. *De geestelijke leiding van mensch en menschheid*. Door R. Steiner. Amsterdam 1912, *NBa* 5(1912), 319-320.

1913

110. *De godsdienst gehandhaafd door de wetenschap*. Stenografisch verslag van het openbaar debat tusschen A. H. de Hartog en A. H.

Gerhard, gehouden op 1 April 1913 in het gebouw "Salvatori" te Amsterdam, uitgeschreven door de vereeniging "De Middaghoogte" te Amsterdam. Amsterdam, Kruyt, 1913. 78 blz.

111. *Philosophie der religie in grondlijnen*. Stuk 1. Inleiding. Amsterdam, Kruyt, [1913]. 60 blz.
Voor het vervolg zie no. 188.
112. *Wetenschap, godsdienst, geloof*. Amsterdam, Kruyt, [1913]. 35 blz.
Uitgave van "De Middaghoogte". Herdrukken verschenen c. 1916, c. 1921 en c. 1930.
113. De samenhang tusschen de christelijke geloofs- en levensleer, *NBa* 6(1913), 1-9.
114. Multatuli, *NBa* 6(1913), 23-28, 44-51, 87-93, 116-119, 147-153, 211-216, 245-252, 278-288, 313-320.
115. De mensch als zedelijk wezen, *NBa* 6(1913), 33-38.
116. Critiek?, *NBa* 6(1913), 52-60, 74-86.
117. Godsdienst en zedelijkheid, *NBa* 6(1913), 65-69, 97-102.
118. De zonde, *NBa* 6(1913), 129-134, 176-185.
119. Hemelvaart, *NBa* 6(1913), 154-156.
120. Almacht, heiligheid, liefde, *NBa* 6(1913), 161-175.
121. "Als God", *NBa* 6(1913), 193-207.
122. De wilsvrijheid, *NBa* 6(1913), 208-210, 240-244, 268-277, 305-312.
123. Beestmensch en Geestmensch, *NBa* 6(1913), 225-239.
124. De lofzang in den nacht, *NBa* 6(1913), 257-267.
125. De engelenzang, *NBa* 6(1913), 289-304.

bespreking van:

126. *De verhouding tusschen geloofsleven en geschiedenis*. Door J. Bruining. Baarn 1913, *NBa* 6(1913), 95-96.
127. *Waarom gaat het in de vraag modern of orthodox?* Door F. J. Krop. Utrecht 1912, *NBa* 6(1913) 222-224.
128. *Schriften zur Politik und Rechtsphilosophie*. Von G. W. F. Hegel. Leipzig 1913, *NBa* 6(1913), 255.
129. *De vrouw in het oud-christelijk gemeenteleven*. Door A. C. E. Gerlings. Amsterdam 1913, *NBa* 6(1913), 255-256.

1914

130. *Multatuli's wereldbeschouwing*. Stenografisch verslag van de openbare gedachtenwisseling tusschen A. H. de Hartog en A. H. Gerhard, gehouden op 16 Januari 1914 in de zaal van den dieren-tuin te 's-Gravenhage, en uitgeschreven door de vereeniging "De Middaghoogte" te 's-Gravenhage. Amsterdam, Kruyt, 1914. 54 blz.
131. *Oorlog*. Een getuigenis uitgesproken op 2 September 1914 in de Engelsche Kerk (Bagijnhof) te Amsterdam. Amsterdam, Kruyt, [1914], 32 blz.
132. *Een tekort in de eenzijdig-historische Christusbeschouwing*. [Rede uitgesproken op 23 Maart 1914 in het Brongebouw te Haarlem naar aanleiding van Ds Moeton's "Mededeeling" in zake het optreden van Dr Van den Bergh van Eysinga voor de verg. "De Middaghoogte".] Amsterdam, Kruyt, [1914]. 60 blz.
133. *Vrede*. Een beschouwing op 7 October 1914 in de Engelsche Kerk (Bagijnhof) te Amsterdam. Amsterdam, Kruyt, 1914.
Gegevens ontleend aan: no 525, blz. 83.
134. Geefl - Geefl, *NBa* 7(1914), 1-12.
135. De vrijheid des menschen in verband met het werelddoel, *NBa* 7(1914), 13-20, 49-57, 77-91.
136. Fichte herdacht, *NBa* 7(1914), 23-25.
137. De vleeschwording des Woords, *NBa* 7(1914), 33-48.
138. De eenige Naam, *NBa* 7(1914), 65-76

139. Kracht of macht, *NBa* 7(1914), 92-96.
140. De herders, *NBa* 7(1914), 97-110.
141. Kunst en zedelijkheid, *NBa* 7(1914), 111-119, 143-151, 301-315.
142. Christendom en cultuur, *NBa* 7(1914), 120, 152-158.
143. De wijzen, *NBa* 7(1914), 129-142.
144. De voorstelling in den tempel, *NBa* 7(1914), 161-173.
145. Oorlog, *NBa* 7(1914), 193-206.
146. Het eeuwig koninkrijk, *NBa* 7(1914), 207-224.
147. Vlucht en kindermoord, *NBa* 7(1914), 225-238.
148. Vrede, *NBa* 7(1914), 257-281.
149. De twaalfjarige in den tempel, *NBa* 7(1914), 289-300.
150. De beteekenis van den vorm in het wereldgeheel, *De nieuwe gids* 29(1914), II, 37-65.
151. Noodzakelijk weerwoord, [Reactie op de bespreking van De Hartogs *Noodzakelijke aanvullingen tot Calvin's Institutie* door P. J. Kromsigt], *TZ* 17(1914), 269-280, 341-356.
Zie no. 28, 29 en 514.
152. Volk en vorst. Verslag van de rede, uitgesproken op 27 November 1914 in de Oranjekerk te Amsterdam voor de christelijke Oranje-vereeniging, *Volk en troon* 1(1914), VIII, 1-10.

bespreking van:

153. *Grundfragen der Glaubenslehre*. Von G. Lasson. Leipzig 1913, *NBa* 7(1914), 31-32.
154. *Idee studies*. Door J. D. Bierens de Haan. Amsterdam 1913, *NBa* 7(1914), 63.
155. *Profeet en volksfeest*. Door B. de Ligt. Amsterdam 1913, *NBa* 7(1914), 63-64.
156. *Omhoog*. Onafhankelijk godsdienstig tijdschrift, *NBa* 7(1914), 127-128.

157. *De christelijke Godskennis en Jezus Christus*. Door J. A. Hoek. Groningen 1914, *NBa* 7(1914), 190-192.
158. *Uren met Spinoza*. Door J. D. Bierens de Haan. Baarn 1913, *NBa* 7(1914), 253-256.

1915

159. *Het principieel verschil tusschen "orthodox" en "modern" overwo-
gen door A. H. de Hartog en C. J. Niemeijer*. Amsterdam, Kruyt, [1915]. 128 blz.
160. *De redelijkheid der "orthodoxe" leer*. Amsterdam, Kruyt, 1915. 32 blz.
161. *Uren met Jacob Boehme*. Een keur van stukken uit zijne werken, vertaald en van een inleiding en aanteekeningen voorzien door A. H. de Hartog. Baarn, Hollandia, 1915. 240 blz. (Boeken van wijsheid en schoonheid, iv).
162. Kerstnacht - Pinksterdag. De afgrond roept tot den afgrond (Ps. 42:8) in: *Van het onbeweeglijk koninkrijk*. Overdenkingen van A. H. Haentjens, A. H. de Hartog, J. W. Pont en anderen. Leiden, Los, 1915. Blz. 14-27.
Eerder verschenen in: *Voor hooger leven*, 1(1915), 186-199.
(Zie no. 185.) Ook opgenomen in: *Overdenkingen*. Door A. H. de Hartog. Zeist, 1921. (Zie no. 288.)
163. Voorwoord in: *Wetenschap en godsdienst*. Door zeven wetenschappelijke mannen: Olivier Joseph Lodge en anderen. Geauthoriseerde vertaling door H. J. van Ginkel. Haarlem, De Middaghoogte, 1915.
164. Sterkte en waarheid, *NBa* 8(1915), 1-16.
165. Plicht en wet, *NBa* 8(1915), 17-24, 56-64.
166. Tolstoï, *NBa* 8(1915), 28, 205-208, 241-247, 275-277, 297-319.
167. De doop, *NBa* 8(1915), 33-45.
168. Een critiek, *NBa* 8(1915), 46-47.
169. Getallensymboliek, *NBa* 8(1915), 48-55.

170. De verzoeking, *NBa* 8(1915), 65-78.
171. Bezwaren tegen bezwaren, *NBa* 8(1915), 79-94.
172. De roeping, *NBa* 8(1915), 97-112.
173. De redelijkheid der "orthodoxe" leer, *NBa* 8(1915), 129-160.
174. Vreugdeolie voor treurigheid, *NBa* 8(1915), 161-173.
175. Leven en leer, *NBa* 8(1915), 174-188.
176. Tempelreiniging, *NBa* 8(1915), 193-204.
177. De Middaghoogte, *NBa* 8(1915), 209-215.
178. Wedergeboorte, *NBa* 8(1915), 225-240.
179. Vermittelungstheologie, *NBa* 8(1915), 248-256.
180. De Samaritaansche vrouw, *NBa* 8(1915), 257-270.
181. Liefde, *NBa* 8(1915), 271-274.
182. Analogie en theologie, *NBa* 8(1915), 278-285.
183. Een opmerking, *NBa* 8(1915), 286-288.
184. De hoveling, *NBa* 8(1915), 289-296.
185. Kerstnacht - Pinksterdag. De afgrond roept tot den afgrond, Ps. 42:8, *Voor hooger leven* 1(1915), 186-199. (Zie ook no. 162 en 288.)

bespreking van:

186. *De ziel der menschheid*. Door H. W. Ph. E. van den Bergh van Eysinga. Zwolle 1914, *NBa* 8(1915), 32.
187. *Friedrich Nietzsche im Urteil der Arbeiterklasse*. Von A. Levenstein. Leipzig 1914, *NBa* 8(1915), 95-96.

1916

188. *Philosophie der religie in grondlijnen*. Stuk 2; stuk 4, 1e gedeelte.

Amsterdam, Kruyt, [1916].

ii. Karakteristiek der groote godsdiensten. 40 blz.

iv, 1. Kennistheoretisch onderzoek. 32 blz.

Vervolg van no. 111.

189. *Luther*. Baarn, Hollandia, [1916]. 48 blz. (Groote dogmatici, i, 1.)
Zie ook no. 205.

190. *Zwingli*. Baarn, Hollandia, [1916]. 48 blz. (Groote dogmatici, i, 2.)
Zie ook no. 205.

191. *Calvijn*. Baarn, Hollandia, [1916]. 48 blz. (Groote dogmatici, i, 3.)
Zie ook no. 205.

192. *Schleiermacher*. Baarn, Hollandia, [1916]. 48 blz. (Groote dogmatici, i, 4.)
Zie ook no. 205.

193. Bij den aanvang, *NBa* 9(1916), 1-17.

194. Schets eener christelijke levensleer, *NBa* 9(1916), 18-24, 75-94,
112-121, 139-150, 161-188.

195. Pantheïsme?, *NBa* 9(1916), 33-58.

196. Bethesda, *NBa* 9(1916), 65-74.

197. Naar het land der duisternis, *NBa* 9(1916), 97-111.

198. De wonderbare vischvangst, *NBa* 9(1916), 129-138.

199. Uitwerping, *NBa* 9(1916), 193-204.

200. Zondezucht, *NBa* 9(1916), 225-235, 257-264.

201. Discipel en apostel, *NBa* 9(1916), 289-301.

bespreking van:

202. *Christen-revolutionair*. Door B. de Ligt. Zwolle 1915, *NBa* 9(1916),
25-26.

1917

203. *Ritschl*. Baarn, Hollandia, [1917]. 48 blz. (Groote dogmatici, i, 5.)
Zie ook no. 205.
204. *Strauss*. Baarn, Hollandia, [1917]. 42 blz. (Groote dogmatici, i, 6.)
Zie ook no. 205.
205. *Groote dogmatici*. Luther, Zwingli, Calvijn, Schleiermacher, Ritschl, Strauss. Baarn, Hollandia, [1917]. 282 blz.
Zie ook no. 189-192, 203-204.
206. *Afscheidspraak gehouden te Haarlem in de Groote Kerk op Zondag 30 September 1917*. Haarlem, De Vries, 1917. 19 blz.
Datum abusievelijk vermeld als 30 september; ten rechte 23 september.
207. Als een nachtwaken, *NBa* 10(1917), 1-9.
208. Christendom, tijdgeest en toekomst, *NBa* 10(1917), 10-25.
209. Genezing en herleving, *NBa* 10(1917), 33-44.
210. Vertwijfeling, *NBa* 10(1917), 65-77.
211. Verborgene kracht, *NBa* 10(1917), 97-107.
212. Schets eener christelijke levensleer, *NBa* 10(1917), 108-128, 161-184, 225-248, 274-280, 293-310.
213. Bevrijding en verharding, *NBa* 10(1917), 129-145.
214. Farizeën en Schriftgeleerden, *NBa* 10(1917), 146-160.
215. Gedurigheid, *NBa* 10(1917), 193-205.
216. De beteekenis van het geloof in den historischen Christus, *NBa* 10(1917), 206-222.
217. Geestverwantschap, *NBa* 10(1917), 257-273.
218. Maalstroom en wervelwind, *NBa* 10(1917), 289-292.

bespreking van:

219. *Jezus en de ziel*. Door J. Luyken. Amsterdam 1916, *NBa* 10(1917), 31-32.
220. *Inleiding tot het pneumat-energisches monisme*. Door F. Ortt. 's-Gravenhage 1917, *NBa* 10(1917), 96.
221. *Leeft men meer dan eenmaal op aarde?* Door H. J. van Ginkel. Amsterdam 1917, *NBa* 10(1917), 288.

1918

222. *De godsdienst door de wetenschap gehandhaafd*. [Stenogram der afscheidsrede voor de vereeniging "De Middaghoogte" te Haarlem gehouden.] Haarlem, De Vries, [1918]. 20 blz.
Uitgave van "De Middaghoogte" en de "Dr. A. H. de Hartog-Stichting".
223. *Het wezen der muziek*. Amsterdam, Kruyt, [1918]. 40 blz.
2e druk: Amsterdam, Kruyt, [1918]. 40 blz.
224. Bestendigheid, *NBa* 11(1918), 1-12.
225. Grondbeginselen der christelijke dogmatiek, *NBa* 11(1918), 13-25, 50-59, 77-87, 114-124, 145-152, 180-184, 205-212, 248-255.
Zie ook no. 241.
226. "Al bedde ik mij in de hel...", *NBa* 11(1918), 33-34.
227. Schriftgezag, *NBa* 11(1918), 60-64.
228. Herleving, *NBa* 11(1918), 65-74.
229. Uitstraling, *NBa* 11(1918), 97-113, 129-144, 161-179.
230. Ondergang, *NBa* 11(1918), 193-204.
231. Tekort in critiek, *NBa* 11(1918), 213-216.
232. Eeuwigheidskracht, *NBa* 11(1918), 225-241.
233. De godsdienst van den ondergang, *NBa* 11(1918), 242-247.
234. Draagkracht en ontvankelijkheid, *NBa* 11(1918), 257-273.

235. Nieuwe banen, *NBa* 11(1918), 274-282, 306-320.
236. Het getuigenis, *NBa* 11(1918), 289-299.
237. Ingezonden [Reactie op Ubbinks beschuldiging van Hegelianisme.], *GTT* 19(1918-1919), 78-80.

bespreking van:

238. *Christelijke dogmatiek*. Door G. Vellenga. Amsterdam 1918, *NBa* 11(1918), 185-186.
239. *Ueber den Zufall*. Von A. Lasson. Berlin 1918, *NBa* 11(1918), 224.
240. *De wijsbegeerte der wiskunde van theïstisch standpunt*. Door D. H. Th. Vollenhoven. Amsterdam 1918, *NBa* 11(1918), 256, 303-305.

1919

241. *Grondbeginselen der dogmatiek*. [Amsterdam, Paris, 1919.] 64 blz.
Zie ook no. 225.
242. Uittocht en intocht, *NBa* 12(1919), 1-9.
243. Oerlicht, *NBa* 12(1919), 10-11.
244. Christendom en theosofie, *NBa* 12(1919), 24-26.
245. Verheerlijking, *NBa* 12(1919), 33-46.
246. Grondtrekken uit het Johannes evangelie, *NBa* 12(1919), 14-23, 47-53, 108-112, 144-150, 187-192, 206-210, 293-298.
247. Als een kind, *NBa* 12(1919), 65-78.
248. Nog eens: "Onze beschouwing", *NBa* 12(1919), 79-96.
249. Vuurgeest, *NBa* 12(1919), 97-107.
250. De beteekenis van het onderbewuste van de christelijke wereldbeschouwing, *NBa* 12(1919), 113-120.
251. Verdaan, *NBa* 12(1919), 129-143.

252. Nog eens: ons standpunt, *NBa* 12(1919), 151-157.
253. Verlicht, *NBa* 12(1919), 161-174.
254. Het Godsgeloof, *NBa* 12(1919), 175-186.
Zie ook no. 287.
255. Schouwen en werken, *NBa* 12(1919) 193-205.
256. Christendom en cultuur, *NBa* 12(1919), 225-243.
257. "Wee", *NBa* 12(1919), 261-275.
258. Zedelijkheid en wedergeboorte, *NBa* 12(1919), 276-282.
259. Onrust, *NBa* 12(1919), 289-292.
260. Gedachte en werkelijkheid, *NBa* 12(1919), 299-303.

bespreking van:

261. *Oeuvres de Ruysbroeck l'admirable*. Traduction flamand par les Benedictins de Saint-Paul de Wisques. Bruxelles 1919, *NBa* 12(1919), 125-128.

1920

262. De levens- en wereldbeschouwing van het christendom der toekomst, in: *Godsdienstige vraagstukken*. Lezingen. Door J.B. Netelenbos en anderen. Amsterdam, Maatschappij voor goede en goedkoope lectuur, 1920. Blz. 191-210.
263. Zonsopgang, *NBa* 13(1920), 1-5.
264. Het geloof in een persoonlijke God, *NBa* 13(1920), 6-15.
265. Grondtrekken uit het Johannes evangelie, *NBa* 13(1920), 19-23, 51-56, 118-124, 145-153, 175-182, 202-211, 242-247, 270-275, 307-314.
Zie voor het vervolg no. 292.
266. Recht, *NBa* 13(1920), 33-44.
267. Barmhartige hardheid, *NBa* 13(1920), 65-75.

268. Het Godsbestuur en het kwaad, *NBa* 13(1920), 76-91.
269. Onverderfelijkheid, *NBa* 13(1920), 97-117.
270. Het beest uit den afgrond, *NBa* 13(1920), 129-144.
271. De regenboog, *NBa* 13(1920), 154-155.
272. De rijke jongeling, *NBa* 13(1920), 161-174.
273. Hegel, *NBa* 13(1920), 183-186.
274. Aan den weg, *NBa* 13(1920), 193-201.
275. Het irrationeele, *NBa* 13(1920), 212-218.
276. Koestering en geeseling, *NBa* 13(1920), 225-241.
277. Denkvorm en werkelijkheid, *NBa* 13(1920), 248-249.
278. Zalving, *NBa* 13(1920), 257-269.
279. Een misverstand, *NBa* 13(1920), 276-280.
280. Doortocht, *NBa* 13(1920), 289-295.
281. Monisme, *NBa* 13(1920), 296-306.

bespreking van:

282. *Verborgene wegen*. Door L. de Hartog-Meyjes. Zeist 1920, *NBa* 13(1920), 24-32.
283. *Christendom en cultuur*. Door H. W. P. van den Helm. Baarn 1920, *NBa* 13(1920), 191-192.
284. *Fr. Nietzsche, zijn leven en zijn werk*. Door K.F. Proost. Zeist 1920, *NBa* 13(1920), 320.

1921

285. *Christendom en dierenbescherming*. Aerdenhout, Internationale Bond der Christelijke Kerken tot bescherming van dieren en tot bestrijding der vivisectie, Afd. Nederland, [1921]. 10 blz.
Zie ook no. 303.

286. *De godsdienst door de wetenschap gehandhaafd*. Pro: A. H. de Hartog, contra: J. Hoving. Baarn, Hollandia, 1921. 32 blz. (Pro en contra, x, 9.)
287. *Het Godsgeloof*. 's-Gravenhage, De Middaghoogte, 1921. 20 blz.
Zie ook no. 254.
288. *Overdenkingen*. Zeist, Ploegsma, 1921. 128 blz.
Eerder verschenen in *NBa* en *Voor hooger leven* (no. 185).
289. *Wie is Godlooचनाar?* 's-Gravenhage, De Middaghoogte, [c. 1921], 16 blz.
Zie ook no. 305.
290. De bouw Gods, *NBa* 14(1921), 1-7.
291. Het christendom en de vrouw, *NBa* 14(1921), 8-19.
292. Grondtrekken uit het Johannes evangelie, *NBa* 14(1921) 20-23, 105-111, 142-147, 179-185, 206-211, 237-242, 309-313.
Zie voor het voorafgaande no. 265.
293. De bloed-theologie, *NBa* 14(1921), 24-26, 44-55.
294. Intocht, *NBa* 14(1921), 33-43, 97-104.
295. De beteekenis des Bijbels, *NBa* 14(1921), 65-96.
296. Begripsonttroning, *NBa* 14(1921), 112-114.
297. Pinksteren, *NBa* 14(1921), 129-141.
298. Een ontoereikend oordeel, *NBa* 14(1921), 148-155.
299. Nachtverkeer, *NBa* 14(1921), 161-164.
300. Lichaam, ziel en geest, *NBa* 14(1921), 165-178.
301. Strikenspanners, *NBa* 14(1921), 193-198, 225-236.
302. Fysisch, ethisch, juridisch, *NBa* 14(1921), 199-205.
303. Dierenbescherming, *NBa* 14(1921), 247-256.
Zie ook no. 285.

304. Wee, *NBa* 14(1921), 257-268, 289-299.
305. Wie is Godloochenaar?, *NBa* 14(1921), 269-285.
Zie ook no. 289.
306. Zonnewende, *NBa* 14(1921), 300-303.
307. Almachtige of bouwmeester?, *NBa* 14(1921), 304-308.

1922

308. *Christendom*. Zeist, Ploegsma, 1922. 203 blz.
309. *Is geloof suggestie?* 's-Gravenhage, De Middaghoogte, 1922. 14 blz.
Zie ook no. 323.
310. Weduwenoffer, *NBa* 15(1922), 1-8.
311. Nieuwe kracht, *NBa* 15(1922), 9-13.
312. Het wonder, *NBa* 15(1922), 14-24.
313. Grondtrekken uit het Johannes evangelie, *NBa* 15(1922), 25-31, 53-56, 83-88, 119-124, 134-141, 211-219, 239-246, 306-314.
Zie voor het voorafgaande no. 265 en 292, voor het vervolg no. 341.
314. Zee, *NBa* 15(1922), 33-37.
315. Het beginsel der Hervorming, *NBa* 15(1922), 38-52.
316. Voorbereiding, *NBa* 15(1922), 65-73.
317. Bidden, *NBa* 15(1922), 74-82, 106-111.
318. Waar?, *NBa* 15(1922), 97-105.
319. Pilatus' huisvrouw, *NBa* 15(1922), 112-118.
320. Het spiegelbeeld, *NBa* 15(1922), 129-133.
321. Nog eens: de vloekpsalmen, *NBa* 15(1922), 142-156.

322. Avondmaal, *NBa* 15(1922), 161-173.
323. Is geloof suggestie?, *NBa* 15(1922), 174-188.
Zie ook no. 309.
324. Aller dienaar, *NBa* 15(1922), 193-201.
325. Rechtvaardigmaking door het geloof, *NBa* 15(1922), 202-210.
326. Het dal der hoop, *NBa* 15(1922), 225-229.
327. Rechtvaardigmaking en heiligmaking, *NBa* 15(1922), 230-238.
328. Aardsch en hemelsch kleed, *NBa* 15(1922), 257-262.
329. Gevaar voor de theologie, *NBa* 15(1922), 263-278.
330. Een merkwaardige bevestiging, *NBa* 15(1922), 279-281.
331. Loof, *NBa* 15(1922), 289-297.
332. Hel en hemel, *NBa* 15(1922), 298-305.

bespreking van:

333. *Die Deutsche Philosophie der Gegenwart in Selbstdarstellungen*. Leipzig 1921, *NBa* 15(1922), 63-64.
334. *Zielsinzicht en levensopbouw*. Door C. U. Ariëns Kappers. Amsterdam 1922, *NBa* 15(1922), 255.
335. *De gebondenheid der wetenschap en de vrijheid der religie*. Door G. Hulsman. Baarn 1922, *NBa* 15(1922), 287-288.

1923

336. *Gedachten uit De Hartog*. Verzameld door Jacs Rustige. Amsterdam, Paris, [1923], vii, 74 blz.
337. *De glorie der religie*. Verweer tegen A. L. Constandse's "De ellende der religie". 's-Gravenhage, De Middaghoogte, [1923]. 32 blz.
Zie ook no. 343.
338. *De dwaling van het atheïsme*. Door Georg Lasson. Geschreven

voor de brochurenreeks van de "Middaghoogte" en uit het Duitsch vertaald [door A. H. de Hartog]. 's-Gravenhage, De Middaghoogte, [1923]. 29 blz.

Zie ook: *NBa* 16(1923), 161-189.

339. Wapening, *NBa* 16(1923), 1-9.
340. Levensphilosophie, *NBa* 16(1923), 10-21, 40-49, 105-116, 136-142, 203-212, 246-252, 305-318.
341. Grondtrekken uit het Johannes evangelie, *NBa* 16(1923), 22-26, 50-55, 117-126, 143-150, 213-221, 238-245.
Zie voor het voorafgaande no. 265, 292 en 313.
342. Gethsemane, *NBa* 16(1923), 33-39.
343. De glorie der religie, *NBa* 16(1923), 65-96. Zie ook no. 337.
344. Verraad, *NBa* 16(1923), 97-104.
345. De lijdensgang, *NBa* 16(1923), 129-135.
346. De kruisiging, *NBa* 16(1923), 193-202.
347. Opstanding, *NBa* 16(1923), 225-237.
348. Hemelvaart, *NBa* 16(1923), 297-304.

bespreking van:

349. *Hoog-kerkelijk protestantisme*. Door Th. J. Haitjema. Wageningen 1923, *NBa* 16(1923), 190-191.
350. *Verzamelde studiën*. Door A. Bruining. Groningen 1923, *NBa* 16(1923), 222.
351. *Ommegangen*. Door A. Diepenbrock. Amsterdam 1922, *NBa* 16(1923), 256.
352. *Het leven der menschheid en des menschen eene divina commedia*. Door J. H. Gunning. Amsterdam 1875, in: *Prof. Dr. J. H. Gunning, leven en werken*. Door J. H. Gunning J. Hz. [uitgegeven]. Deel 2. Rotterdam [1923]. Blz. 616-651.

1924

353. Vogelvlucht, *NBa* 17(1924), 1-4.
354. De nieuwe stof, *NBa* 17(1924), 5-9.
355. De kern van het christendom, *NBa* 17(1924), 10-17.
356. Schepping, *NBa* 17(1924), 25-34.
357. De gereformeerde belijdenis, *NBa* 17(1924), 35-42, 65-69, 85-92, 116-120, 128-141, 157-163, 179-189, 208-212, 225-227.
Zie voor het vervolg no. 376 en 401.
358. Val, *NBa* 17(1924), 49-64.
359. Broedermoord, *NBa* 17(1924), 73-84.
360. Zondvloed, *NBa* 17(1924), 97-115.
361. Babel, *NBa* 17(1924), 121-127.
362. Het nieuwe rijk, *NBa* 17(1924), 145-156.
363. Weifeling en twist, *NBa* 17(1924), 169-178.
364. Bevrijding, *NBa* 17(1924), 193-200.
365. Nog eens: Het onze Vader, *NBa* 17(1924), 201-207.
366. Heerlijkheid, *NBa* 17(1924), 217-224.
367. Naar aanleiding van het anti-militarisme, *NBa* 17(1924), 228-236.
368. Onze verhouding tot het tooneel, *Opgang* 8(1924), no. 3A, 35-36.

bespreking van:

369. *Onze Vrije Universiteit*. Door J. C. Rullmann. 's-Gravenhage 1923, *NBa* 17(1924), 23.
370. *Psychologie des Unbewussten*. Von A. Drews. Leipzig 1924, *NBa* 17(1924), 71-72.

1925

371. *De zin van ons leven*. Amsterdam, Paris, [1925]. 185 blz.
2e druk: Amsterdam, Paris, [1931]. 168 blz.
372. Samenvatting, in: *Muziek en religie*. Handelingen van het genootschap "Muziek en Religie": muziekconferentie 28-31 Augustus 1925 in het Oolgaardthuis te Arnhem. Amsterdam, Paris, 1925. Blz. 57-67.
Zie ook no. 387.
373. Gods verbond, *NBa* 18(1925), 1-11.
374. Dagelijksch brood, *NBa* 18(1925), 12-17.
375. Loosheid, *NBa* 18(1925), 25-29.
376. De gereformeerde belijdenis, *NBa* 18(1925), 30-40, 85-88, 105-114, 182-186, 204-211, 227-233.
Zie voor het voorafgaande no. 357, en voor het vervolg no. 401.
377. Onaantastbaar christendom, *NBa* 18(1925), 49-72.
378. Opgang, *NBa* 18(1925), 73-77.
379. Hagar en Sara, *NBa* 18(1925), 78-84.
380. Kentering in de kentheorie, *NBa* 18(1925), 89-92.
381. Geloof, *NBa* 18(1925), 97-104.
382. Prof. Van der Wijck, *NBa* 18(1925), 120.
383. Oefening, gebed, offer, *NBa* 18(1925), 121-127.
384. Nieuwe naam, *NBa* 18(1925), 128-135.
385. Kentheoretische opmerking, *NBa* 18(1925), 136-138.
386. Lof, *NBa* 18(1925), 145-150.
387. Religie en muziek, *NBa* 18(1925), 151-164.
Zie ook no. 372.

388. Wereldgang, *NBa* 18(1925), 169-174.
389. De vrouw in den Bijbel, *NBa* 18(1925), 175-181.
390. Gods werken, *NBa* 18(1925), 193-197.
391. Is God liefde?, *NBa* 18(1925), 198-203.
392. Het onbewuste, *NBa* 18(1925), 212-216.
393. Tempelbouw, *NBa* 18(1925), 217-226.
394. Kerstzang, *NBa* 18(1925), 234-237.

bespreking van:

395. *Christelijke dogmatiek*. Door J. Riemens. Nijkerk 1924, *NBa* 18(1925), 47.

1926

396. *Grondbeginselen van het christendom*. Amsterdam, Paris, 1926. 30 blz. (Inaugurele rede Utrecht).
397. *Korte samenvatting van mijn theologisch onderzoek*. Amsterdam, Paris, 1926. iii, 24 blz.
Zie ook no. 405.
398. *Naar aanleiding van Barth's verblijf in Nederland*. Amsterdam, Paris, 1926. 38 blz.
399. Licht in donkerheid, *NBa* 19(1926), 1-5.
400. Is het Godsbestuur rechtvaardig?, *NBa* 19(1926), 6-15, 25-37.
401. De gereformeerde belijdenis, *NBa* 19(1926), 16-22, 38-42, 83-92, 129-135, 179-187, 199-205.
Zie voor het voorafgaande no. 357 en 376.
402. Verstillung, *NBa* 19(1926), 49-51.
403. Het objectieve in het christendom, *NBa* 19(1926), 52-72.

404. De koningin van Scheba, *NBa* 19(1926), 73-82.
405. Korte samenvatting van mijn theologisch onderzoek, *NBa* 19(1926), 97-120.
Zie ook no. 397.
406. Boven alle hemelen, *NBa* 19(1926), 121-128.
407. Het profetische en het mystische, *NBa* 19(1926), 136-142.
408. Voortgang, *NBa* 19(1926), 145-156.
409. Rudolf Eucken, *NBa* 19(1926), 168.
410. Wegbereiding, *NBa* 19(1926), 169-178.
411. Opwaken, *NBa* 19(1926), 193-198.
412. Kan men bidden tot het Absolute?, *NBa* 19(1926), 206-210.
413. Het weggedrevene, *NBa* 19(1926), 217-219.
414. Dualisme en monisme, *NBa* 19(1926), 220-228.
415. Josafat en Achab, *NBa* 19(1926), 229-233.

bespreking van:

416. *Heidendom en christendom*. Door E. Carpenter. Arnhem 1925, *NBa* 19(1926), 188-189.

1927

417. Wat wil De toortsdrager?, *Td* 1(1927), 2-8.
418. Geopperde bezwaren, *Td* 1(1927), 10-15.
419. Gelooven en begrijpen, *Td* 1(1927), 30-34.
420. De onbekende bekend, *Td* 1(1927), 53-61.
421. Waarborg der christelijke ervaring, *Td* 1(1927), 71-73.

422. Pinksterdag, *Td* 1(1927), 76-77.
423. Bijbelgezag, *Td* 1(1927), 85-98.
424. Het paradijsverhaal, *Td* 1(1927), 117-124.

bespreking van:

425. *Een onbegrepen denker*. Gedachten van Dr Ph. J. Hoedemaker uit zijn werken bijeenverzameld door G. D. Noordijk. Wageningen 1927, *Td* 1(1927), 79-80.

1928

426. Aartsvaders, *Td* 2(1928), 7-11, 23-26.
427. Sport, *Td* 2(1928), 76-79.
428. Filosofie en theologie, *Td* 2(1928), 93-97.
429. Theologie des Woords?, *OEV* 3(1928), 155-170.

1929

430. *Zekerheid*. Amsterdam, Holland, 1929. 156 blz.
431. Sterren en kandelaars, *Td* 3(1929), 2-5.
432. God's vrijmacht, *Td* 3(1929), 10-12, 19-23.
433. Voortgang, *Td* 3(1929), 26-27.
434. Geloofszekerheid, *Td* 3(1929), 28-30.
435. Het gezag des Bijbels, *Td* 3(1929), 34-39.
436. Verbreking, *Td* 3(1929), 41-43.
437. Huidige tegenstellingen, *Td* 3(1929), 51-53.
438. Zuchten, spreken, troosten, *Td* 3(1929), 55-57.

- 439. Christendom en middelen, *Td* 3(1929), 67-69.
- 440. Dieptestand, *Td* 3(1929), 82-83.
- 441. Overheid en kerk, *Td* 3(1929), 85-91.
- 442. Woord en Geest, *OEV* 4(1929), 53-60.

bespreking van:

- 443. *Der Aufgang der Menschheit*. Von H. Wirth. Jena 1928, *Td* 3(1929), 13-14.
- 444. *De biologische achtergrond van aanleg, milieu en opvoeding*. Door P. J. Waardenburg. Groningen 1927, *Td* 3(1929), 30.
- 445. *De school van Karl Barth en de Marburgsche filosofie*. Door H. W. van der Vaart Smit. Zeist 1929, *Td* 3(1929), 46-47.
- 446. *Ter gedachtenis*. Eenige herinneringen aan Prof. Dr. J. H. Gunning Jr. bijeengebracht door J. H. Gunning J. Hz. Leiden 1929, *Td* 3(1929), 62.

1930

- 447. *Christendom en historie*. Rotterdam, Langevoort, [1930]. 26 blz. (Brandende vragen en actueele onderwerpen bezien in het licht van onzen tijd.)
- 448. *De zin van den dood*. Amsterdam, Holland, 1930. 61 blz.
- 449. Harde woorden, *Td* 4(1930), 2-4.
- 450. Lijdensweken, *Td* 4(1930), 20-22.
- 451. Natuur, cultuur en cultus, *Td* 4(1930), 24-28.
- 452. Vervolging, *Td* 4(1930), 35-38.
- 453. Werkelijkheidstheologie, *Td* 4(1930), 45-46, 51-55, 69-73.
- 454. Apologie?, *Td* 4(1930), 58-59.
- 455. Pinksteren, *Td* 4(1930), 59-63.
- 456. Statisch en dynamisch, *Td* 4(1930), 66-69.

457. Een realist, *Td* 4(1930), 76-77.
458. Geloof en wedergeboorte, *Td* 4(1930), 85-89.
459. Wezensblik, *Td* 4(1930), 91-93.

1931

460. *Godsdienst en zedelijkheid*. Utrecht, De Middaghoogte, [1931]. 10 blz.
Zie ook no. 473.
461. *Is God rechtvaardig?* Utrecht, De Middaghoogte, [1931]. 9 blz.
Zie ook no. 464.
462. *De theologie en hare plaats in het kader der wetenschappen*. Amsterdam, Kosmos, 1931. 48 blz. (Inaugurele rede Amsterdam G. U.)
463. Philosophische Grundgesichtspunkte, in: *Hundert Autoren gegen Einstein*. Herausgegeben von Hans Israel u.a. Leipzig, Voigtländer, 1931. Blz. 13-14.
464. Is God rechtvaardig?, *Td* 5(1931), 3-13.
Zie ook no. 461.
465. Wil en bewustzijn, *Td* 5(1931), 13-14.
466. Waarom hebben de tijdgenooten Jezus verworpen?, *Td* 5(1931), 19-22.
467. Terug tot het realisme, *Td* 5(1931), 25-27.
468. Het christendom en het "irrationeële", *Td* 5(1931), 33-37.
469. Uitwisseling, *Td* 5(1931), 39-41.
470. Zuchten, *Td* 5(1931), 49-52.
471. Nog eens: herlevend realisme, *Td* 5(1931), 53-55.
472. Brunner's theologie der crisis, *Td* 5(1931), 55-59.

473. Godsdienst en zedelijkheid, *Td* 5(1931), 65-75.
Zie ook no. 460.
474. Kuddedier en engelengeest, *Td* 5(1931), 75-78.
475. Schepping en onderhouding, *Td* 5(1931), 84-85.
476. Sola fide, *Td* 5(1931), 85-86.
477. Wereldlied, *Td* 5(1931), 87-88.
478. Prof. Dr. Herman Wirth, *Td* 5(1931), 88-89.
479. Afscheidswoord, *Td* 5(1931), 89-90.
480. Herinnering aan Eduard von Hartmann, *Tijdschrift voor Wijsbegeerte* 25(1931), 190-198.
481. E. von Hartmann † 5 Juni 1906, *Algemeen Handelsblad* 6-6-1931 Av.
482. Nochmals: zur Erneuerung der reformierten Theologie, *Reformierte Kirchenzeitung* 81(1931), 3-5.

1932

483. *Phaenomenologie van het christelijk bewustzijn*. Amsterdam, Holland, 1932. 150 blz.

1933

484. *Kant, Barth en de gereformeerde kenleer*. Referaat gehouden op de vergadering van de Vereeniging van Ned. Herv. predikanten te Utrecht, 3 Mei 1933. Amsterdam, Holland, 1933. 39 blz.
485. *Levensleer*. Groningen enz., Noordhoff, 1933. 222 blz.
486. De beteekenis van de beweging voor het kenprobleem, in: *De uitdrukkingswijze der wetenschap*. Kennistheoretische openbare voordrachten gehouden aan de Universiteit van Amsterdam gedurende den cursus 1932-1933 door L. E. J. Brouwer e.a. Groningen enz., Noordhoff, 1933. Blz. 108-125.

1934

487. *Het leven van Jezus*. [Lochem, De Tijdstroom, 1934. 2 dln. 829 blz.
Overdenkingen eerder verschenen in *NBa*.
488. *Voorbeschikking en Uitverkiezing*. Amsterdam, Holland, 1934. 46 blz.

1935

489. *Modern heidendom*. Kampen, Kok, 1935. 122 blz.
490. *Openbaring van Johannes*. Amsterdam, Holland, 1935. 315 blz.
491. De mogelijkheid en de zin der apologetiek van het christendom, *VoxTh* 6(1934-1935), 113-122.
492. Theologie en filosofie. Naar aanleiding van Th. L. Haitjema, Het geloofskriticisme als methode der theologie, in: *De openbaring der verborgenheid*, *OEV* 10(1935), 202-242.
Ook opgenomen in no. 495.
493. Correspondentie [Reactie op het artikel van P. J. Molenaar, De bediening des Woords, *Stemmen des tijds* 24(1935), 621-625.
Zie ook no. 549

1936

494. *De Bergrede*. Overdenkingen en overwegingen. Amsterdam, Holland, [1936]. 179 blz.
495. *Christelijk realisme contra dialectische theologie*. Een gedachtenwisseling tusschen A. H. de Hartog en Th. L. Haitjema. Wageningen, Veenman, 1936. 95 blz.
Zie ook no. 492 en 497.
496. Dialektik oder Realismus?, in: *Theologische Aufsätze Karl Barth zum 50. Geburtstag*. München, Kaiser, 1936. Blz. 590-593.
497. Speculatie of bezonnen theologie?, *OEV* 11(1936), 58-68.
Ook opgenomen in no. 495.

1937

498. *De beteekenis van de Oxford-beweging*. Amsterdam, Holland, 1937.
46 blz.

1938

499. *Christelijke wereldbeschouwing in vragen en antwoorden*. Amsterdam, Holland, 1938. 262 blz.
500. De wijsgeerige beginselen van het christendom, *Synthese* 3(1938), 377-396.

1940

501. *Gedachten uit woord en geschrift van A. H. de Hartog*. Samengesteld door L. de Hartog-Meyjes. Amsterdam, De Moderne Boekhandel, [1940]. 51 blz.
502. *Kalender 1940*. Bevat een keuze uit de gedachten uit woord en geschrift van A. H. de Hartog. Samengesteld door L. de Hartog-Meyjes. [Amsterdam, De Moderne Boekhandel], 1940. 52 bladen.

LITERATUUR OVER A. H. DE HARTOG

503. E. Snellen. Aan Dr. A. H. de Hartog, *TIS* 22(1904), 412-418.
504. E. Snellen. Een laatste woord aan Dr. A. H. de Hartog, *TIS* 23(1905), 489-500.
505. C. Lindeboom. *De feitelijkheid en de beteekenis van de heilsfeiten*. Referaat, gehouden op den Theologische- Schooldag te Kampen, 8 Juli 1908. Met een naschrift aan A. H. de Hartog. Utrecht, Ruys, 1908. 40 blz.
506. C. Lindeboom. *Terug naar de Heilige Schrift!* Dr A. H. de Hartog's overtuiging nogmaals als gevaarlijke dwaling in het licht gesteld. Utrecht, Ruys, 1909. 47 blz.
507. *Weg met de scheidsmuren*. Antwoord eener theosofe op eene toespraak gehouden door A. H. de Hartog in de Wahana Loge der Theosofische Vereeniging den 7en October l.l., met een wederwoord van A. H. de Hartog. Amersfoort, Veen, [1910]. 18 blz.
Ook vertaald in het Esperanto (zie no. 57.).
508. O. Noordmans. Het getuigenis van Dr. De Hartog, *Stemmen voor waarheid en vrede* 47(1910), 144-172.
Ook opgenomen in: O. Noordmans. *Verzamelde werken*. Dl. I. Kampen 1978. Blz. 151-166. Bewerking van een lezing waarschijnlijk in 1910 gehouden voor de Friesche Predikantenvereeniging te Beetsterzwaag, opgenomen in *Verzamelde werken*, dl. 1, blz. 126-150.
509. H. van Meerenveldt. *De dominee van Dorelisse*. Zaltbommel, Wink, 1911. IV, 290 blz.
Met de in deze roman optredende ds. Van den Heuvel is A. H. de Hartog, toentertijd predikant te Heemstede, bedoeld.
510. C. E. Hooykaas. Om den persoon van Dr. De Hartog, *Algemeen Handelsblad* 28-02-1911 Av.
Ook opgenomen in: C. E. Hooykaas. *Godsdienstig leven in Nederland*. Haarlem 1912. Blz. 18-23.
511. M. Colenbrander. Dr. De Hartog, *Algemeen Handelsblad* 28-02-1911 Av.

512. P. J. Kromsigt. Een nieuwe Institutie?, *TZ* 16(1913), 205-228, 337-356; 17(1914), 53-76, 197-222.
513. W. Kloos. Literaire kroniek. N.a.v. De Hartog en A. H. Gerhard, De godsdienst gehandhaafd door de wetenschap, *De Nieuwe gids* 29(1914), I, 660-668.
514. G. H. van Senden. Democratie en religie. Dr. A. H. de Hartog's bezwaren, *Omhoog* 1(1914), 11.
515. G. H. van Senden. Repliek aan Dr. A. H. de Hartog, *Omhoog* 2(1915), 7.
516. J. G. Ubbink. Het pantheïsme van Dr. A. H. de Hartog, *Opbouw* 2(1915-1916), 113-128 en vlg.
517. J. G. Ubbink. *Het pantheïsme van dr. A. H. de Hartog*. Benevens het antwoord van Dr. De Hartog en het wederwoord van den schrijver: Van pantheïsme vrij? Kampen, Kok, 1916. 66 blz.
518. Br. Elffers. Dr. Ubbink's aanval getoetst, *Opbouw* 3(1916-1917), 1-16 en vlg.
519. Br. Elffers. *Dr. A. H. de Hartog pantheïst?* Naar aanleiding van dr. J. G. Ubbink's brochure "Het pantheïsme van dr. A. H. de Hartog" ontkennend beantwoord. Nijverdal, Bosch, 1916. 38 blz.
520. J. G. Ubbink. Een laatste woord, *Opbouw* 3(1916-1917), 89-108.
521. Jacs Rustige. *De Hartog en zijn aanklagers*. Amsterdam, Kruyt, [1916]. VI, 66 blz.
522. *Weerlegging van de tegen dr. A. H. de Hartog door het "Centraal-comité der gezamenlijke vriendenkringen" verspreide circulaire*. Amsterdam, Kruyt, [1917]. 12 blz.
523. K. P. Datema. Dr. De Hartog en de heilsfeiten, *TZ* 20(1917), 52-65, 150-164, 329-345; 21(1918), 170-184; 22(1919), 275-292.
524. Aan de leden van het kiescollege der Ned. Herv. Gemeente van Amsterdam. Een aanbeveling door ca. 200 "belangstellende lidmaten" om no. 1 van het drietal, Dr. A. H. de Hartog, predikant te Haarlem, te kiezen, *Predikbeurtenblad Amsterdam* 05-05-1917.
525. Jacs Rustige. *Dr. A. H. de Hartog*. Amsterdam, Paris, [1922]. 87 blz.

526. M. Stoks. Dr. A. H. de Hartog, *De Maasbode* 28 en 29-03-1923 Av.
527. G. Oorthuys. De christologie van dr. A. H. de Hartog; wederwoord van A. H. de Hartog, *NBa* 16(1923), 257-296.
528. A. M. van de Laar Krafft. De beteekenis van het Hartogianisme voor den vrijdenkenden christen, *Td* 1(1927), 39-40, 78-79, 98-100; 2(1928), 36-39; 3(1929), 43-44, 78-80; 4(1930), 28-32.
529. M. Stoks. Prof dr. A. H. de Hartog en zijn werk, *Het schild* 9(1927), 115-122.
530. K. van den Berg Jr. Prof dr. A. H. de Hartog, *Woord en Geest* 4(1928), 2.
531. Th. L. Haitjema. De Hartog contra Barth, gnosis of pistis, *OEV* 3(1928), 216-240.
532. Jacs Rustige. Onder het toortslicht: prof. dr. A. H. de Hartog 25 jaar predikant, *Td* 2(1928), 91-92.
533. [M. J. Brusse.] De dagtaak van den profeet prof. dr. A. H. de Hartog, *Nieuwe Rotterdamsche courant* 29-09-1928 Av., 30-09-1928 Ocht.
534. Annelén (= A. Holdert-Zuikerberg en L. van Meekren). Prof. dr. A. H. de Hartog vijf en twintig jaar predikant, *Algemeen Handelsblad* 06-10-1928 Av. bijvoegsel.
535. M. Colenbrander. Prof. dr. A. H. de Hartog vijf en twintig jaar predikant, *Algemeen weekblad voor christendom en cultuur* 4(1928), 50, 2.
536. P. Kasteel. Dominee A. H. de Hartog, *Hetschild* 10(1928), 249-255.
537. J. Leest. Dr. A. H. de Hartog, Het probleem der wilsvrijheid naar Schopenhauer (1903), in: *Duitsche invloed op het Nederlandsch der protestantsche theologen sedert het begin der XIXe eeuw*. Door J. Leest. Groningen enz., Wolters, 1929. Blz. 180-181.
538. Jacs Rustige. Onder het toortslicht: een hoogleraarsbenoeming [in de wijsbegeerte van den godsdienst en de ethiek aan de Universiteit van Amsterdam], *Td* 4(1930), 81-83.
539. Het levende heden: prof dr. A. H. de Hartog, *Algemeen week-*

blad voor christendom en cultuur VII, 2 (14-11-1930).

540. G. Posthumus Meyjes. Cri de coeur, *Td* 4(1930), 84-85.
541. Jacs Rustige. Onder het toortslicht: Prof. dr. A. H. de Hartog, *Td* 5(1931), 1.
542. S. Greijdanus. Prof. De Hartog's inaugureele, *GTT* 32(1931), 1-9, 139-141.
543. H. Aalbers. Het levenswerk van prof dr. A. H. de Hartog, *De nieuwe gids* 46(1931), 6-18.
544. J. P. Verhaar. Prof De Hartog naar Amsterdam, *Het schild* 12(1930-1931), 318-319.
545. J. T[aal]. De beteekenis van de scholastiek. Een oordeel van prof. dr. A. H. de Hartog, *Het schild* 13(1931-1932), 34-35.
546. J. Westerman. De protestantsche leer over den Bijbel alleen. Een oordeel van prof. De Hartog, *Het schild* 13(1931-1932), 273-274.
547. B. W. Willemsen. *Wat wil prof. dr. A. H. de Hartog?* Amsterdam, Holland, 1932. 48 blz.
548. W. Kloos. Naar aanleiding van en over het denkleven van prof. dr. A. H. de Hartog, *De nieuwe gids* 44(1934), 1, 83-92.
Ook opgenomen in: W. Kloos. *Letterkundige inzichten en vergezichten*. Den Haag 1937. Blz. 97-108.
549. P. J. Moolenaar. De bediening des Woords. [Prof. dr. A. H. de Hartog en zijn verklaring en behandeling van de H. Schrift.], *Stemmen des tijds* 24(1935), 1, 469-476.
Zie ook no. 493.
550. P. Zonneveld. *In memoriam A. H. de Hartog*. Amsterdam 1938.
551. H. A. van Bakel. Prof. dr. A. H. de Hartog overleden, *Algemeen handelsblad* 9-12-1938 Av.
552. In memoriam: Prof dr. A. H. de Hartog, *Hervormd Nederland* 22-12-1938.
553. Prof dr. A. H. de Hartog †, *Nieuwe Rotterdamsche courant* 9-12-1938 Av.

554. A. H. de Hartog †, *Synthese* 3(1938), 489.
555. P. Stegenga. Prof. dr. A. H. de Hartog †, *Algemeen weekblad voor christendom en cultuur* 15(1938), 76-77.
556. J. Stellwag. In memoriam prof. dr. A. H. de Hartog, *Utrechtsch dagblad* 9-12-1938 Av.
557. M. van Wichen. In memoriam prof. dr. A. H. de Hartog, *Algemeen handelsblad* 11-12-1938 Ocht.
558. Jan Meijer. In memoriam prof. dr. A. H. de Hartog, *Hervormd Amsterdam* 18-12-1938.
559. Prof. dr. A. H. de Hartog overleden. Wijsgeer en prediker, *De telegraaf* 9-12-1938. ↷
560. Bij de dood van A. H. de Hartog. Groot theoloog heengegaan, *Het volk* 9-12-1938. ~~✗~~
561. Prof. dr. A. H. de Hartog †, *Kerkbeurtenblad Amsterdam* 13-12-1938.
562. Jan Taal. Prof. dr. De Hartog. In memoriam, *De tijd* 16-12-1938 Av. ✗
563. G. van den Bergh van Eysenga. In memoriam prof. dr. A. H. de Hartog, *VoxTh* 10(1939), 115-123.
564. P. A. Dietz. Prof. dr. A. H. de Hartog †, *Tijdschrift voor parapsychologie* 11(1939), 45.
565. J. W. Sipkema. In memoriam prof. dr. A. H. de Hartog, 11 April 1869 - 9 December 1938, *Amsterdamsche studenten-almanak* 1939. Blz. 65.
566. Ter nagedachtenis van prof. dr. A. H. de Hartog, *Libertas ex veritate* 10(1939), 9-10.
567. S. F. H. J. Berkelbach van der Sprenkel. In memoriam prof. dr. Arnoldus Hendrik de Hartog, geboren 11 April 1869 - overleden 9 December 1938, *Utrechtsche studenten-almanak* 1940. Blz. 105-107.

568. F. G. de Groot. *Levensbetekenis van prof. dr. A. H. de Hartog*. Een kritische beschouwing. Met een voorwoord van J. C. Koningsberger. Amsterdam, Holland, [1940]. 56 blz.
569. P. Zonneveld. *Open brief aan vrienden en geestverwanten van De Hartog*. Amsterdam, z. uitg., 1940. 3 blz.
570. Prof. dr. A. H. de Hartog herdacht. "Theoloog van den Geest", *Algemeen handelsblad* 14-12-1941.
571. N. G. J. van Schouwenburg. A. H. de Hartog 1869-1938, in: *Nagelaten sporen*. 40 jaren hervormd kerkelijk leven in de hoofdstad. Door N. G. J. Schouwenburg. Amsterdam, Ten Have, 1943. Blz. 109-119.
572. M. Visser. *Het leven van prof. dr. A. H. de Hartog*. Aalten, De Graafschap, 1949. 232 blz.
Andere uitgave: Amsterdam, Kirchner, [1949]. 228 blz.
Waarin opgenomen: Gedachtenisrede, gehouden in de Internationale School voor Wijsbegeerte op 12 Juli 1939 door L. de Hartog-Meyjes.
573. M. van Wichen. In memoriam dr. A. H. de Hartog (1869-1938), *Algemeen Nederlands tijdschrift voor wijsbegeerte en psychologie* 41(1949), 153-156.
574. K. P. Datema. *Het leven van prof. dr. A. H. de Hartog*. Aalten, De Graafschap, 1949. 383 blz.
575. J. Petri. Romanticus en profeet, *In de waagschaal* 5(1960), no. 40.
576. M. van Wichen. *Realistische theologie*. De visie van A. H. de Hartog. [Zutphen, Thieme, 1955.] 170 blz. (Proefschrift Amsterdam G.U.)
577. J. J. Buskes. De Hartog als theoloog en filosoof, *In de waagschaal* 15(1960), no. 23.
578. J. K. de Boer. Arnold Hendrik de Hartog, *Algemeen Nederlands tijdschrift voor wijsbegeerte en psychologie* 61(1969), 145-147.
579. J. J. Buskes. Prof. A. H. de Hartog: een "Godsvriend", *Trouw* 4-4-1969.

ARCHIVALIA A. H. DE HARTOG

Amsterdam, Bibliotheek der Universiteit van Amsterdam:

- A.1 *21 preken*, gehouden van 25 februari 1912 tot 18 april 1915 te Haarlem in de Grote kerk, Janskerk en Nieuwe kerk, en te Koog Zandijk, Heemstede en Zandvoort.
22 dln. in 2 mappen, in quarto. Getypt, met geschreven correcties en aantekeningen van onbekende hand.
Sign.: Hs. Gx 150-171

Leiden, Bibliotheek der Rijksuniversiteit:

- A.2 *Brief* aan T. P. Sensma, d.d. 10 juli 1916, bevattende bio-bibliografische gegevens van De Hartog over zichzelf.
3 bl. 215 x 135 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. BPL 2550

Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit:

- A.3 *23 preken*, gehouden van 28 januari tot 31 december 1912 te Haarlem, in de Grote kerk, Janskerk en Nieuwe kerk, en het Evang.geb.Schouten.
23 dln. 320 x 215 mm. Gestencild.
Sign.: Hs. 6.B.21
- A.4 *Het scheppen Gods*.
29 bl. 255 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 6.B.22, 1
- A.5 *Diverse aantekeningen*.
3 dubbelbl. Div. afmetingen. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 6.B.22, 2
- A.6 *Die Vernünftigkeit der Religion*.
64 bl. 210 x 165 mm. Duitse vertaling in onbekende hand van de Inleiding van De Hartog's *De redelijkheid der religie*, blz. 7-43 (zie no. 17).
Sign.: Hs. 6.B.22, 3
- A.7 *Circulaires*, aankondigingen en uitnodigingen van de vereniging

- "De Middaghoogte" (1921-1934).
19 st. gedrukt en gestencild.
Sign.: Hs. 6.B.22, 4
- A.8 *Circulaires* van het "De Hartog Gezelschap" (1 st.) en de "Dr. A. H. de Hartog-Stichting (1926-1934).
5 st. gedrukt.
Sign.: Hs. 6.B.22, 5
- A.9 *Circulaires* aan cursisten van A. H. de Hartog (1930-1932).
5 st. gestencild.
Sign.: Hs. 6.B.22, 6
- A.10 *Statuten* en huishoudelijk reglement der Vereeniging "De Middaghoogte" te Amsterdam (1919) en 3 brochures uitgegeven door "De Middaghoogte".
4 st. gedrukt.
Sign.: Hs. 6.B.22, 7
- A.11 *Krantenknipsels* (1917-1969).
24 st.
Sign.: Hs. 6.B.22, 8
- A.12 *De gang der Christelijke wetenschap*.
3 cahiers. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 6.B.23, 1
- A.13 *2 fotoalba* met 48, resp. 30 foto's (6 x 6 cm.), gemaakt tijdens een Rijn-reis door A. H. de Hartog en zijn echtgenote.
Sign.: Hs. 6.B.23, 2
- A.14 *Briefkaart* aan J. H. Gunning J.Hz., d.d. 22 december 1909, betreffende de gezangen.
115 x 90 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: in Hs. Gunning 25.E.29
- A.15 *Briefkaart* aan J. H. Gunning J.Hz., d.d. 28 december 1911.
140 x 90 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. Gunning 25.E.34-35
- A.16 *Brief* aan J. H. Gunning J.Hz., d.d. 26 maart 1916, inzake De Heilsfeiten.
140 x 225 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. Gunning 21.F.1

- A.17 *Briefkaart* aan J. H. Gunning J.Hz., d.d. 22 mei 1937.
140 x 90 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. Gunning 21.F.1
- A.18 *Apologetische reeks*, ser. 1, no. 1-6. ca. 1935
- *Voorwoord*
 - 3 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *Kwaad en zonde*. (Apologetische reeks, ser. 1, no. 1)
38 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *Voorbeschikking en Uitverkiezing*.
1 bloknoot, 36 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *De ware Bijbelbeschouwing* (Apolog. reeks, ser. 1, no. 3)
38 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *Het menselijk kennen*. (Apolog. reeks, ser. 1, no.4) 46 bl. 275
x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *Natuur en geest*. (Apolog. reeks, ser. 1, no. 5)
29 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
 - *Persoonlijkheid Gods*. (Apolog. reeks, ser. 1, no. 6)
27 bl. 275 x 210 mm. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 16.A.9
- A.19 *Briefkaarten*, dankbetuigingen, visitekaartje aan de heer en
mevr. Van Lennep-de Wit te Amsterdam (1922-1932)
13 st. Gedrukt en eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 16.A.10, 1
- A.20 *Diverse aantekeningen*.
4 bl. div. afmetingen. Eigenhandig geschreven.
Sign.: Hs. 16.A.10, 2
- A.21 *Kranteknipsels* over A.H. de Hartog (nov. 1936 -dec. 1938).
9 st.
Sign.: Hs. 16.A.10, 3
- A.22 *Toespraak* via de AVRO-radio. ca. 1938
cassettebandje met uitgetypte tekst (2 bl.).
Sign.: Hs. 16.A.10, 4
- A.23 *Dictaat catechisatie* (1926-1927).
1 cahier. In het handschrift van G. van Lennep-de Wit.
Sign.: Hs. 16.A.10, 5

PUBLIKATIES VAN J. L. G. DE HARTOG-MEYJES (1882-1961)

(Zie ook no. 5, 6, 16, 501 en 502.)

1907

Gedachten uit Tauler. Verzameld door L. de Hartog-Meyjes.
Amersfoort, Veen, 1907. 159 blz.

1908

Navolging van Christus, *NBa* 1(1908), 105-114.
Gelooven, *NBa* 1(1908), 229-240.

1909

Het eeuwig waken, *NBa* 2(1909), 52-55.
De ware wijnstok, *NBa* 2(1909), 116-121.
Wat het zeggen wil, dat de Zoon van God voor ons gestorven is, *NBa*
2(1909), 199-204.

1910

De dingen des geloofs en het kind, *NBa* 3(1910), 136-141, 213-220.
Willen en kunnen, *NBa* 3(1910), 184-187.
Begin en einde, *NBa* 3(1910), 269-272.
Uw koning, *NBa* 3(1910), 308-312.

1911

Hopeloos, *NBa* 4(1911), 123-124.
Weg, waarheid en leven, *NBa* 4(1911), 183-186.
De profetie van den dierenriem, *NBa* 4(1911), 213-218.

1912

Over de ongedurigheid, *NBa* 5(1912), 210-213.

1913

Gods toorn, *NBa* 6(1913), 70-73.
De waarde der smart, *NBa* 6(1913), 113-115.

1914

Verloren paradijs: beloofd land, *NBa* 7(1914), 21-22.

1915

Het kind en God. Amsterdam, Kruyt, [1915]. 164 blz.
Dwaling, *NBa* 8(1915), 25-27.

1916

Mystiek, *NBa* 9(1916), 205-224, 236-256, 265-288, 302-320; 10(1917), 45-60, 78-89.

1920

Verborgene wegen. Dagboek. Zeist, Ploegsma, 1920. 413 blz.
2e druk: Zeist, Ploegsma, 1924.

1927

Gedachten. Zeist, Ploegsma, 1927. 126 blz.

1929

Vrouwen. Amsterdam, Kosmos, 1929. 284 blz.
De roede des drijvers gebroken. Amsterdam, Paris, z.j.
De wil der menschen gelijkvormig aan de wil van God. Amsterdam, Paris, z.j.
Gebeden. Amsterdam, Paris, z.j.

1949

Gedachtenisrede, gehouden in de Internationale School voor Wijsbegeerte op 12 Juli 1939, in: *Het leven van Prof. Dr. A.H. de Hartog*. Door M. Visser. Amsterdam, Kirchner, [1949]. Blz. 211-215.

1952

Een vriendschap, in: *Over alle bergen*. Geschriften. Door B. M. Schuurman.
Met inleidende levens- en karakterschetsen. 's-Gravenhage, Daamen, [1952]. Blz. 61-68.

1960

Gesprekken met een kleindochter. Amsterdam enz., Elsevier, 1960. 111 blz.

ARCHIVALIA J. L. G. DE HARTOG-MEYJES.

Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit:

Vrouwen in de mystiek: zuster Bertken.

1 cahier. Eigenhandig geschreven.

Sign.: Hs. 16.A.11, 1

Korte levensschetsen van heiligen.

27 st. in 1 portefeuille. 387 bl. 380 x 235 mm. Eigenhandig geschreven.

Sign.: Hs. 16.A.11, 2

CITIZEN CONTROL OF THE ENVIRONMENT

ENVIRONMENTAL IMPACT STATEMENTS

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

